...ронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

Буряд-Монголой ҮНЭН

...-гэй Бурят-Монголой өбкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган.

...228) | 1952 оной мартын 11, вторник | Сэн 20 мүнгэн

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЫЕ АМЖАЛТАТАЙГААР ТҮГЭСХЭХЭ, ...ИНҮҮДЫЕ БҮРИН БҮТЭНӨӨР АБАХА

...ондо хүдөө ажахые хүт-...н гүрэнэй түсэбүүдые дүүр-...лүүлэн дүүргэхын түлөө, ...ажахын бүхы культурануу-...ые дээшэлүүлхын, ниитын ...тоо толгойе олошоруулхатай ...ашаг шэмыень эрид дээшэ-...н түлөө социалистическэ мү-...Кабанскын аймагай колхоз-...й үрягаар республикын ...удта үдэрһөө үдэртэ улам ...дэлгэржэ байна.

...колхознигуудтай хамта мү-...ажалай хүдэлмэрилэгшэд ...найнаар үбэлжүүлхын, шэнэ ...ые бүрин бүтэнөөр абахын ...малай ашаг шэмые дээшэ-...н ба тэжээл гамтайгаар гар-...н түлөө эршэмтэйгээр тэм-...Курумканай, Зэдын, Кяхтын, ...-Кударын, Тарбагатайн ба ...лон аймагуудай түрүү кол-...үбэлжэлгын үнгэрөөшэ 4 ha-...ша соо нэгэшье мал үхүү-...түлнүүдые һайнаар абажа

...ше, ниитын малажалда ...мүнөө тон ехэ анхарал ...лгдахе ёһотой, юуб гэхэдэ, ...прель һара хадаа малай ...гын эгээн харюусалгатай үе ...Энэ үедэ малажал хүгжөө-...й түсэб дүүргэлгын үндэһэ ...ибгдажа, шэнэ түл олоор ...байна.

...нимэһээ колхозуудай, МТС-...лон аймагуудай хүдөө ажа-...агуудай хүтэлбэрилэгшэд, ...нарна хүдэлмэрилэгшэд ...үдэ малшадта илангаяа ехэ ...жа үзүүлхэ ёһотой. Тэдэнэр ...колхозуудта малай үбэлжэл-...тэлбэрие эрид һайжаруулха, ...үбөөр гаргашалгын, фер-...тэ малай харууһалга һай-...гын шухала асуудалнуудые ...ор шидхэхэ уялгатай.

...тэй хамта, олохон аймагуу-...ийна, советскэ, ба хүдөө ...органуудай хүтэлбэрилэг-...лай үбэлжэлгын хангалта-...үнтэргэдэжэ, тамир шада-...лажа, олон малай туража ...тэжээлэй бага байбашье, ...онсо анхаралаа хандуу-...харин малай үбэлжэлгын ...ние бүри һуладхаһан бай-...ябалал Кударын аймагай ...удта үзэгдэһэн байха юм. ...агай Молотовой нэрэмжэтэ ...тэжээлые эзэн бусаар гарга-...буйлуулангүй ба кормуш-...соо хэнгүй, нормогүйтөөр ...адоулдэг байгаа. Мэнэ һая ...фермэнүүдынь кадрнуу-...үсэд бүридхэгдөөгүй байба. ...эсэстэ бүхы малайнь 25 ...тэй олонхинь дундаһаа доо-...далтай болоһон ба олон мал ...ан байна. Иимэ ушар юун ...болооб гэхэдэ, партиин ...й, аймгүйсэдкомой ба хүдөө ...таһагай хүтэлбэрилэгшэд ...лхоздо тэжээл ехээр бэлэдхэг-...мэнэ энэ колхозой малай ...лгэдэ һанаагаа зобоһоной ...гэжэ бодоһон ба малаа хү-...аар эдэлүүлэнгүйгөөр, тэ-...ймтайгаар гаргашалха гэһэн ...колхозой түрүүлэгшэдэ үгэ-...ха юм. Ингэжэ, гурба һарын ...соо 1600 үлүүтэй центнер ...тэжээл арбилагдаһан байна. ...малнуудынь дутуу эдэ-...дэг байгаа. Энэ хадаа тон ...болошогүй хэрэг гээшэ.

...ин айкомууд ба аймгүйсэд-...й, колхозууд, МТС-үүд бо-...өө ажахын органуудай хү-...эгшэдэй шухалын шухала ...хадаа колхозуудта малай ...гые амжалтатайгаар түгэс-...лнуудые бүрин бүтэнөөр ...лха ябадал болоно. Энэ зо-...үүргэхын тула малай үбэл-...анхаралаа ехээр хандуул-...ние оперативнаар ба бо-...хүтэлбэрилхэ хэрэгтэй.

...малаа амжалтатайгаар ...лгын гол шухала услови-...нэгэниинь тэжээл зүбөөр, гамтайгаар, эзэн ёһоор гаргашалха ябадал болоно. Тэжээлээр хэршье дутамаг байгаа һаа, тэрэ...ние эзэн ёһоор гаргашалбал, мал үхүүлэнгүй, үбэлжэлгыень һайнаар үнгэргэжэ болохо байна гэжэ түрүү колхозуудай дүй дүршэл харуулна. Тэрэнэй тула бүхы фермэнүүдтэ тэжээл буйлуулха (соломо, набшаһата тэжээл хэршэхэ, тэрэ...ние ууралтуулха, тарианай үлэгдэлнүүдые тээрмэдэхэ ба бусад арганууды хэрэглэхэ), фермэ бүхэндэ кормушкануу ба яслинуудые түхеэрхэ, тэжээл гаргашалгын тогтоогдомол нормые наринаар сахиха хэрэгтэй.

Малай үбэлжэлгые зүбөөр эмхидхэхэдэнь колхозуудта МТС-үүд ехэ туһа хүргэжэ шадаха юм. Тэдэнэр болбол фермэнүүдтэ тэжээл хэршэхэ хүдэлмэри эмхидхэхэ ёһотой. Гэбэшье, олонхи МТС-үүд энэ уялгаяа мүнөө хүрэтэр дүүргэнэгүй. Энээндэнь республикын хүдөө ажахын Министерствын МТС-үүдэй управлени ехэ зэмэтэй байна. Тус управлени малай үбэлжэлгэтэй холбоотой хүдэлмэри муугаар хүтэлбэрилнэ.

Колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ба малшад мүнөө малайнгаа тамир шадалые доошолуулхагүй, шадал муутай малда харууһалга, эдеэлүүлгын һайн услови хангаха ёһотой. Мүнөө үргэлжэдөө түл абалгын эхилһэн үедэ шэнэ түлнүүдые һайнаар харууһалха, эдеэлүүлхэ, тиигэжэ малай тоо толгой олошоруулха түсэбөө дүүргэхэ гээшэ колхозно малшадай харюусалгатайшье, хүндэтэйшье хэрэг болоно. Тиихэдэ партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ шухала асуудалые үдэр бүриинөө анхаралда абажа, гараһан дутагдалнуудые дары усадхаха ёһотой.

Гэбэшье, олон колхозууд шэнэ түл абалгада муугаар бэлэдхэһэн, байрануудые хүсэд түхеэрээгүй, үнеэдэй тугаллаха тусхай таһалганнуудые бэлэдхээгүй, залуу мал харууһалха дүршэлтэй кадрнуудые шэлэн олоогүй байха юм. Эдэ дутагдалнуудые дары усадхаха хэрэгтэй. Нарай түлнүүдые түрүүшынь үдэрнүүдтэ илангаяа һайнаар харууһалха ёһотой юм. Тиимэһээ энэ харюусалгатай хүдэлмэридэ дүршэлтэй малшадые табиха шухала. Колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд нарай түлнүүдые байлгаха байрануудые түхеэрхын түлөө яаралтай хэмжээнүүдые абаха, колхозойнгоо бүхы арга боломжые энэ хэрэгтэ зорюулха ёһотой. Мүнөө поршоонхонуудые абалгада илангаяа дутуунууд үзэгдэнэ, олон колхозууд поршоонхонуудтай гахайнуудые байлгаха байраар дутанхай. Мүнөө үедэ нарай түлнүүдые харууһалдаг малшадые хамһабариин хүдэлмэридэ хабаадуулжа болохогүй. Түлнүүдые байлгаха байраар дутамаг байгаа һаа, колхозууд яаралтай хэмжээ абажа, нарай малые дулаан байраар хангаха уялгатай. Ехэнхидээ байра муутай дээрэһээ нарай мал үхэдэг. Тиимэһээ түлнүүдэй байранууд дулаан, һаруул сэбэр байха ёһотой. Элүүр һайн түлнүүдые абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлхэ гээшэ малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэлгын шухала зорилго болоно.

Партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органуудай, колхозууд болон МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд малай үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхэ хэрэгтэ, ниитын малажал хүгжөөлгын гээгдэлые эрид усадхажа, малай тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ гүрэнэй 1952 оной түсэбые заатагүй дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ колхознигуудай, мэргэжэлтэдэй ба колхозно деревниин бүхы ажалшадай хүсэл зорилгые шэглүүлхэ уялгатай.

Хүдөөгэй интеллигенциин зүблөөн

...тын аймагай Гильбирын со-...Совет хүдөөгэй интеллиген-...блөө һаяхан үнгэрэбэ. «Со-...ажалшадай дунда ябуулаг-...идеологическа хүдэлмэриин ба тэрэниие һайжаруулха ...үүд тухай» ВКП(б)-гэй ай-...партийна, профсоюзна ба ...льско организацинуудай та-...даагша нүхэр Ананин тэндэ ...хэ. Нүхэр Ананин идеоло-...хүдэлмэриие һайжаруулха тушаа хүдөөгэй интеллигенциин зорилго тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэһэн байна.

Зүблөөн болбол сомоной Советэй заседани хүдөөгэй лектори эмхидхэхэ гэжэ тогтоогоо. Тэрэнэй хүтэлбэрилэгшөөр багша Б. Дансарунов томилогдоо. 18 лекторнүүд томилогдоһон, лекториин хүдэлмэриин түсэб баталагдаһан байна.

Р. Танхаров.

СССР-эй Верховно Советэй заседанинууд

Национальностынуудай Советтэ

Мартын 7-до Кремлевско Ехэ Ордон соо СССР-эй Верховно Советэй гурбадахи сесси хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлбэ.

11 часта Национальностынуудай Советэй заседани нээгдээ.

Түрүүлэгшын столдо — Национальностынуудай Советэй Түрүүлэгшэ депутат **Ж. Шаяхметов**, Түрүүлэгшын Орлогшонор — депутадууд **М. Т. Якубов, В. Т. Лацис, Т. М. Матиашвили** һуунад.

Правительственна ложонуудта **А. И. Микоянай, Н. А. Булганинай, А. Н. Косыгинай, Н. М. Швернигэй, М. Ф. Шкирятовай** ерэхэдэ депутадууд ба айлшад халуунаар угтаба.

Палатын Бюджетнэ комиссиин Түрүүлэгшэ депутат **И. С. Хохловто** нэмэлтэ элидхэлэй үгэ үгтэбэ. Тэрэ хадаа СССР-эй 1952 оной Гүрэнэй бюджедые Бюджетнэ комиссиин оруулһан заһабаринуудтайгаар баталхые дурадхаба.

—Арадай ажахые ба культурые саашадань хүгжөөхэ ябадалда зорюулагдаһан угаа ехэ һомололгонууд хадаа,—гэжэ депутат Хохлов хэлэнэ, — Советскэ Союзай бюджет амгалан байгуулалтын бюджет мүн гэжэ харуулна. Тэрэ хадаа манай орон дотор коммунизм байгуулгын бүхы агуу һүр жабхалангые харуулна, энээнэй гэршэнь сталинска саг үеын асари ехэ барилганууд болоно.

Арадай ажахын түсэбые амжалтатайгаар дүүргэһэн тухай тогтон хэлэхэ зуураа, депутат Хохлов хадаа продукциин өөрын үнэ химдаруулха талаар даалгабаринуудай дүүргэлтэ хангаагүй ба капитальна барилгада зорюулагдаһан мүнгэ зөөриие дутуугаар ашаглаһан зарим министерствонүүдые шүүмжэлбэ.

—Манай большевистскэ партиин зааһан замаар ябахадаа, советскэ арад, —гэжэ депутат Хохлов хэлэнэ,—ороной урда табигдаһан ба СССР-эй 1952 оной Гүрэнэй бюджет соо харуулагдаһан асари ехэ зорилгонууд амжалтатайгаар бэелүүлэгдэхэ юм гэжэ хэлбэришэгүйгөөр этигэнэ, ушарынь советскэ арадай бүхы илалтануудые эмхидхэгшэ ба зоригжуулагша — алдарта коммунистическэ парти, агууехэ вождь ба багша нүхэр Сталин манай бүхы хүдэлмэриие, коммунизм тэгшэ урагшаа манай дабшан ябалгые хүтэлбэрилнэ.

Зал соо нэрьемэ альгаташалга болоно.

Бюджетнэ комиссиин нэмэлтэ элидхэлэй һүүлээр, СССР-эй 1952 оной Гүрэнэй бюджедые зүбшэн хэлсэжэ эхилээ. Хэлэһэн үгэ соогоо, депутадууд хадаа үйлэдбэриин саашанхи дэбжэлтые, ажалшадай материальна ажана тэниглэн байдалай ба культурын хэмжээнэй дээшэлтые, манай ороной оборонын бэхижэлгые хангаһан социалистическэ гүрэнэй бюджедые нэгэн һаналаар һайшааба.

Депутат **Б. Н. Черноусов** (РСФСР) хадаа Российска Федерациин бүхы областнуудта гэр байрын-коммунальна барилга хэхэ, городуудые ба хүдэлмэришэнэй посёлогуудые болбосон түхэлтэй болгохо талаар дэлгэрһэн ехэ хүдэлмэри тухай хэлэбэ. Гансахан үнгэрһэн жэлдэ республикын городуудта 17 миллион гаран квадратна метр ниитэ талмайтай гэр байранууд баригдаа.

Асари ехэ электростанциннуудые ба каналнуудые барилгатай дашарамдуулан, республикын ажалшадай үмэнэ табигдаһан зорилгонууд тухай депутат Черноусов тогтон хэлэбэ. Уридшалан абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор, РСФСР-эй территориин дээрэ 18 миллион гаран гектар газарые уһалхаар ба уһажаруулхаар бэлэдхэхэ хэрэгтэй юм. Ойрын жэлнүүдтэ городской ба хүдөөгэй олон зуугаад һуурин газарнуудые, олон предприятинууд ба эмхи зургаануудые шэнэ газарта нүүлгэхэ хэрэгтэй болоо. Волго-Донской каналай ба Цимлянска гидроэлектростанциин барилгын райондо 127 һуурин газарнууд шэнэ газарта нүүлгэгдээ, тэндэ хэдэн мянгаад гэрнүүд, һургуулинууд, эмнэлгын ба культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд баригдаа.

Депутат **В. Т. Лацис** Советскэ Латвиин ажалшадай туйлаһан амжалтанууд тухай мэдээсэнэ. Республика дотор томо промышленность шэнээр байгуулагдаа, энергетическэ база хүгжөөхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ. 1951 оной дүнгүүд хадаа Латвийска ССР-эй үйлэдбэриин хүсэнүүдэй саашанхи ургалта тухай хэлэнэ. Промышленна продукци үйлэдбэрилхэ түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Хүдөө ажахы түргөөр хүгжэжэ байна. Латышска арадай культурна хэмжээн дээшэлнэ.

Депутат Лацис СССР-эй Гүрэнэй бюджедые баталха гэжэ дурадхана.

Түгэсхэлдөө тэрэ нигэжэ хэлэбэ:

—Манай ороной ахадүү бүхы арадууд хэлбэришэгүй хани барисаагаар найрамдан, сталинска замаар һүртэ һайхан жагсалаар, бата этигэлтэйгээр алхалан ябана. Өөрынгөө залуу гүрэн дотор социализм байгуулхадаа тэдэнэр хүсэ шадалаа хайралаагүй, бэрхэшээлнүүдһээ айгаагүй, тоо томшогүй олон габьяануудые харуулаа. Тэдэнэр коммунизм байгуулхын түлөө хүсэ шадалаа тэрэшэлэн хайралхагүй, бүхы бэрхэшээлнүүдые дабаха ба тоо томшогүй олон шэнэ габьяануудые харуулха юм, ушарынь хүн түрэлтэнэй бүхы түүхэ соо нэгэшье арад хэзээдэшье манай советскэ арадтал тиимэ арюун нангин, тиимэ һайн һайхан зорилготой байгаагүй. Манай агууехэ партиин сэсэн мэргэн ухаан, манай агууехэ вождь ба багша хүндэтэ нүхэр Сталинай нарата гени манние энэ зорилгодо хүргэхэ байна! **(Нэрьемэ альгаташалга).**

СССР-эй 1952 оной Гүрэнэй бюджедые баталха тухай дурадхал дэмжэжэ, депутат **П. А. Абрасимов** Белоруска ССР-эй арадай ажахын амжалтатайгаар һэргээн бодхоогдоһон ба саашадаа хүгжөөгдэһэн тухай гэршэлэһэн тоо баримтануудые харуулаа. 1945 онһоо 1952 он хүрэтэр республикын промышленность валовой продукци бүтээн гаргалгые зургаа үлүүтэй дахин ехэ болгөбо. Энергетикэ ба барилгын материалнуудые үйлэдбэрилгэ амжалтатайгаар хүгжэжэ байна, хүдөө ажахы нилээд ехэ амжалтануудые туйлаа, Минск ба бусад городуудые һэргээн бодхоохо, бариха ба болбосон түхэлтэй болгохо талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Белоруска арад коммунизмын агууехэ барилганууде бүтээлгэдэ өөрынгөө оруулалта хэнэ. Республикын машина бүтээлгын завод энэ үнгэрһэн жэлэй бүхы захилнуудые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэбэ. Ашаагаа өөрөө буулгаха автомашинануудые, станочно түхеэрэлгэ, электромоторнууд, модо ба бусад материалнуудые агууехэ барилганууда зорюулан 1952 ондо бэлэдхэжэ ба болзорһоонь урид ашаалан зөөжэ эхилһэн байна.

Коммунизм байгуулагша советскэ хүнүүдэй зохёон бүтээхэ ажалай программа СССР-эй Гүрэнэй бюджедтэ харагдана гэжэ депутат **Г. Ш. Каржаубаев** (Казахска ССР) тэмдэглэбэ. Казахстанай хүгжэлтэ энээнэй тодо гэршэнь болоно. Промышленна үйлэдбэриин ба барилгын темпэнүүд республика дотор жэлһээ жэлдэ ургана, шэнэ заводууд, фабриканууд, шахтанууд, руднигууд, түмэр замууд ашаглалгада оруулагдана. Уральскһаа Каспиин эрье хүрэтэр гүрэнэй поли хамгаалгын хүсэтэ полоса бүтээгдэжэ байна. Урал мүрэнэй эрье дээгүүр модонууд ургажа, халуун хуурай һалхинай зам хааха саг дүтэлөө, Каспи шадарай ган гасуурита талануудта Волгын уһан ошожо, тэдэниие үрэжэлтэ газар болгохо саг ойротоо.

Республикын арадай ажахые хүгжөөхэ арга боломжонууд тухай хэлэхэ зуураа, депутат Каржаубаев хадаа союзна зарим министерствонүүд, тусгаарлабал үнгэтэ металлургиин ба нүүрһэнэй промышленностиин министерствонүүд городской барилгын ба болбосон түхэлтэй болгохо барилгын асуудалнуудта анхаралаа багаар хандуулна гэжэ тэмдэглэбэ.

–Советскэ Союзай бүхы арадуудтай ахадүүгэй хани харилсаатай ябажа, молдавска арад шэн зоригтойгоор ажаллажа байна,—гэжэ депутат **Г. Я. Рудь** хэлэнэ,—Ленинско-сталинска национальна политикын, социалистическэ нацануудай хани барисаанай ба тэгшэ эрхын политикын илан мандалга Советскэ Молдавиин, мүн бүхы бусад советскэ республикануудай жэшээ дээрэ бүрин тодорхойгоор харагдана.

Богони болзор соо Советскэ Молдави һалбаран хүгжэһэн республика болоо. Молдавска ССР-эй промышленностиин гол фондууд, дайнай урда тээхи хэмжээнтэй сасуулхада, дүрбэ дахин ехэ болоо. Республикын промышленностиин гол һалбари —эдеэ хоолой һалбари үнгэрһэн жэлдэ продукци бүтээн гаргалгые 1950 онойхитой сасуулхада 46,5 процентээр ехэдхэһэн байна. Консервнэ заводууд хадаа дэлхэйн нэгэдэхи дайнай урда тээ хаанта России консервнэ бүхы промышленностиин үгэдэг байһанһаа нэгэ хахад дахин шахуу ехэ продукци үгэбэ. Хүдөө ажахын техническэ талаар зэбсэгжэлгэ ургаа, энэнь хүдөө ажахын үйлэдбэриие бүхы талаар ба түргөөр хүгжөөхэ һайн условинуудые байгуулба.

Депутат Рудь хадаа СССР-эй 1952 оной Гүрэнэй бюджедые Бюджетнэ комиссиин заһабаринуудтайгаар баталха тухай дурадхал дэмжэбэ.

СССР-эй арадуудай хани барисаан тухай—Советскэ гүрэнэй хүсэ шадалай барагдашагүй эшэ үндэһэ тухай депутат **О. В. Романова** (Марийска АССР) хэлэнэ. Урдада гэгэгдэнги ябаһан арад хадаа ород ба манай ороной бусад арадуудай ахадүүгэй туһаламжын ашаар зол жаргалта ба баярта ажабайдалай замда ороо. Коммунистическэ байгуулалтада эдэбхитэйгээр хабаадалсагша марийска эхэнэрнүүд тухай депутат тодорхойгоор хэлэбэ. Эхэнэрнүүд нютагай Советүүдэй депутадуудай 33 процентнь болоно. Һургуулинуудта хахадынь басагад байна. Эхэнэрнүүд хадаа багшанар, врачууд боложо хүдэлмэрилнэ, предприятинуудта ба колхозуудта хүтэлбэрилхы тушаалнуудые эзэлнэ.

Түгэсхэлдөө депутат Романова ой модоной промышленностиин Министерствын адресаар шүүмжэлэлэй хэдэн ажаглалта хэбэ, тус Министерство республикын территори дээрэхи предприятинуудтаа горьтой туһаламжа үзүүлдэггүй ба сезонно хүдэлмэриһөө түхэреэн жэлэй хүдэлмэридэ орохо талаар шухала хэмжээнүүдые абадаггүй байна.

Коммунистическэ партиин ба Советскэ Правительствын анхаралаороллолгын ашаар эстонско арадай духовно ба материальна хүсэнүүд һалбаран хүгжэжэ байна гэжэ депутат **Л. А. Иллиссон** (Эстонско ССР) хэлэнэ. Республикын промышленность үнгэрһэн жэлдэ түсэбһөө гадуур олон электромоторнууд, барилгын материалнууд, промышленна ба эдеэ хоолой товарнуудые үгэбэ. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ ба өөрын үнэ химдаруулха талаар даалгабари үлүүлэн дүүргэгдээ. Долоонжэлэй һуралсал амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна, залуушуулай ехэнхи хубинь дунда ба дээдэ эрдэм абана. 1951 ондо Тарту городто хүдөө ажахын академи нээгдээ. Эрдэм болбосоролой бүхы һалбаринуудаар литература ехээр хэблэгдэдэг болоо.

—Манайда үдэр бүриин туһаламжа ба дэмжэлгэ үгэгшэ советскэ арадуудай ахадүүгэй бүлэ соо байгаагүй һаа, эстонско арад иимэ амжалтанууд тухай һанажашье шадахагүй һэн,—гэжэ депутат Иллиссон хэлэнэ.

Шэнэ жаргалта ажабайдалые Украинын баруун областнуудай ажалшадай яажа байгуулжа байһан тухай депутат **Ф. П. Додь** хэлэбэ. Дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ Ровенско областиин бюджет жэшээлхэдэ 1,5 дахинһаа үлүүгээр ехэ болоо. Депутат хадаа промышленна үйлэдбэриин ургалтые, хүдөө ажахын амжалтануудые, ажалшадай ажабайдалай материальна ба культурна хэмжээнэй дэбжэлтые харуулһан мэдээнүүдые дурдаба. Нүхэр Додь хадаа советскэ арадай интересүүдтэ бүрин харюусаһан СССР-эй Гүрэнэй бюджедые баталха гэжэ дурадхана.

Депутат **Б. Л. Лобсанов** Буряд-Монголой Автономно Республикын ажахын ба культурын хүгжэлтэ тухай хэлэбэ. Тэндэ промышленностиин тон шухала һалбаринууд, загаһа бариха ба болбосоруулха предприятинууд байгуулагдаа, ангай олзобори ургэнөөр эмхидхэгдээ. Хүдөө ажахын шэнэ культуранууд: сахарна свекло, наран сэсэг, улһан гэхэ мэтын зүйлнүүд ургуулагдана; тэдэниие Забайкальеын условинуудта тарилга урдада аргагүй гэжэ тоологдодог байгаа. Буряд-Монгол хадаа бүхы дээрээ үзэг бэшэг мэдэхэ республика болоо.

Энээгээр Национальностынуудай Советэй заседани хаагдаһанда сонсогдобо.

(ТАСС).

Союзай Советтэ

Союзай Советэй заседани үдэшын 6 часта эхилээ.

Түрүүлэгшын столдо—Союзай Советэй Түрүүлэгшэ депутат **М. А. Яснов**, Союзай Советэй Түрүүлэгшын орлогшонор **А. И. Кириченко, Т. М. Зуева, А. И. Ниязов** гэгшэд һууна.

Правительственна ложонуудта нүхэд **В. М. Молотов, Г. М. Маленков, Л. П. Берия, К. Е. Ворошилов, Л. М. Каганович, А. А. Андреев, Н. С. Хрущев, Н. М. Шверник, М. А. Суслов, П. К. Пономаренко** гэгшэдэй ерэхэдэ, депутадууд ба айлшад үни удаан альгаа ташан угтана.

Союзай Советэй Бюджетнэ комиссиин Түрүүлэгшэ депутат **Л. Р. Корниецтэ** үгэ үгтэнэ.

— Гүрэнэй бюджет хадаа, — гэжэ тэрэ хэлэнэ,—социалистическэ экономико ба культурые саашадань хүгжөөхэ, советскэ арадай ажана тэниглэн байдалые улам һайжаруулха хэрэгтэ зорюулагдана. Бюджетнэ комисси СССР-эй 1952 оной Гүрэнэй бюджет хадаа арадай ажахые түсэбэй ёһоор хүгжөөлгын интересүүдтэй дүүрэнэр зохилдуулан табигданхай гэжэ тоолоод, зарим заһабаринуудые оруулгатайгаар СССР-эй Министрнүүдэй Советээр эбтаһан суммануудаарнь тэрэниие баталха гэһэн дурадхал оруулна.

Доходуудые дээшэлүүлхэ ба гаргашануудые хороохо үргэн арга боломжо олгохо, промышленностьда ба транспорт дээрэ ашаглагдаагүй резервнүүд тухай нүхэр Корниец саашань хэлэнэ. Зарим министерствонүүд, жэшээлхэдэ, барилгын материалнуудай промышленностиин Министерство ба автомобильна болон тракторна промышленностиин Министерство үйлэдбэриин түсэб дүүргэлгын дунда зэргын показательнуудаар һанаагаа амараад, зарим предприятинуудай гээгдэжэ байһан ябадалтай, үйлэдбэрилэгдэдэг зүйлнүүдэй түсэбые тогтоогдоһон номенклатурын ба ассортиментын талаар тус предприятинуудай дүүргэдэггүй байһан ябадалтай эбсэнэ.

—1952 ондо арадай ажахын түсэбые ба гүрэнэй бюджедые амжалтатайгаар бэелүүлгэ хадаа,—гэжэ нүхэр Корниец түгэсхэлдөө хэлэнэ. —Коммунизм байгуулгын хэрэгтэ, эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй хэрэгтэ советскэ арадай шэнэ оруулалта болохо байна.

Нэмэлтэ элидхэлэй һүүлээр Союзай Совет болбол СССР-эй 1952 оной Гүрэнэй бюджедэй проектые зүбшэн хэлсэжэ эхилнэ.

Манай ороной элитэ ехэ илалтануудые харуулһан ба советскэ агууехэ Эхэ ороной саашадаа һалбаран мандалгые хангаха шэнэ бюджедэй проектые депутадууд хэлэһэн үгэнүүд соогоо нэгэн һаналаар һайшаана.

Эгээн түрүүлэн депутат **Д. С. Коротченко** үгэ хэлэнэ. Тэрэ хадаа украинска арадай амжалтанууд тухай хөөрэнэ. Республикын промышленность нүүрһэ малталгаар, щэрэм, булад, прокат үйлэдбэрилгөөр дайнай урда тээхи хэмжээе дабаг гараһан байна. Электроэнерги гаргалга, тракторнууд, комбайнууд болон бусад орёо машинануудые үйлэдбэрилгэ ургаа.

Колхозуудые томодхоһоной ашаар ажалай эмхидхэлгэ нилээд һайжараа, механизмууд ашаг ехэтэйгээр хэрэглэгдэдэг болоо. Малай тоо олошорно, тэрээнэй ашаг шэмэнь дээшэлнэ. Каховска ГЭС-ые ба Урда-Украинска каналые барилга хадаа республикын хүдөө ажахые болон бүхы экономикые саашадань хүгжөөхэ талаар ехэ арга боломжонуудые нээжэ үгэхэ байна.

—Украинска арад, — гэжэ нүхэр Коротченко хэлэнэ, — парти ба правительствын сталинска анхарал оролдолгодо социалистическэ мүрысөөнэй шэнэ дэбжэлтээр, агууехэ ород арадтай ба СССР-эй ахадүү бусад арадуудтай хэтын хани харилсаае бэхижүүлгээр харюусана. Энэ хани харилсаан хадаа Советскэ Украинын бүхы илалтанууд ба амжалтануудай барагдашагүй эшэ үндэһэниинь байгаа, байнашье, саашадаашье байха юм.

Депутат **И. В. Капитонов** Москвагай ба Московско областиин промышленность болон транспорт үнгэрэгшэ жэлдэ шэнэ, ехэ амжалтануудые туйлаа гэжэ хэлэнэ. Нүхэр И. В. Сталинда эльгээһэн бэшэг соогоо абаһан уялганууда дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлһэн Московско промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд 1952 онойнгоо түсэб болзорһоонь урид дүүргээ һэн. Столицын ба областиин предприятинууд дээрэ Мария Левченко, Григорий Муханов, Антонина Жандарова, Ольга Агафонова гэгшэдэй ба мүн автозаводой залуу хүдэлмэришэдэй үнэтэ үүсхэл түрэһэн байна. Эдэ патриотическа үүсхэлнүүд үргэнөөр дэлгэрээ.

Ажалшадай ажабайдалые хэлбэришэгүйгөөр һайжаруулха тухай сталинска анхарал оролдолго хадаа байрын ба культурно-ажаһуудалай гэр байшангуудые барилга дотор элеэр харагдана. 1951 ондо Москвада ба область дотор 1265 мянган квадратна метр ажаһуудалай талмай баригдаа, энэ хадаа дайнай урда тээхи 1940 онойхиһоо хоёр дахин шахуу ехэ болоно. 65 һургуули, үхибүүдэй 96 садууд ба яслинууд баригдаһан байна. Жабхаланта һайхан үндэр гэрнүүд баригдажа, столицые гоёогоо, 4 станцинуудтай—газар дорохи ордонуудтай метрополитенэй шэнэ участок баригдаа. Байрын ба культурно-ажаһуудалай гэрнүүдые барилгын, Москвагай ба областиин городской ажахые хүгжөөлгын энэ жэлэй түсэб хадаа үнгэрэгшэ жэлдэ хэгдэһэн хүдэлмэриинүүдэй хэмжээһээ нилээд ехэ юм.

Депутат Капитонов СССР-эй 1952 оной Гүрэнэй бюджедые баталха гэжэ дурадхана.

Депутат **З. Н. Чхубианишвили** (Грузинска ССР) СССР-эй арадуудай ёһотой тэгшэ эрхэ, ахадүүгэй хани харилсаан ба харилсан туһалалсалга тухай, социалистическэ Эхэ ороной ажахые ба культ-

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюуртаа.)

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ЗАСЕДАНИНУУД

Союзай Советтэ

(Түгэсхэл.)

түрые дэбжүүлхэ ниитэ хэрэгтэ ехэшье, багашье арад бүхэнэй өөрынгөө хубитые оруулжа байһан тухай хэлэнэ.

Грузинска арад нилээд ехэ амжалтануудые туйлаа. Республикын промышленность үнгэрэгшэ жэлдэ валовой продукци гаргаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ, тиихэдэ үйлэдбэриин хэмжээ, үнгэрэгшэ жэлээхитэй сасуулхада, 13 процентээр ургаа. Грузиин промышленность бүтээсэ ехэтэй станогуудые ба түхеэрэлгэнүүдые сталинска агууехэ барилганууда элыгээнэ.

Депутат **Ф. Р. Козлов** Ленинэй городой ажалшадай шэнэ туйлалтануд тухай хөөрэнэ. Предприятинуудай коллективүүд промышленна үйлэдбэрилгын түсэбые үлүүлэн дүүргэһэн, наукын ба техникын ажал-ябуулагшадтай нигта харилсаатайгаар нарижуулагдаһан шэнэ технологическэ шэнэ методүүд шэнжэлэгдэжэ, промышленностьда нэбтэрүүлэгдэжэ байна. Коммунизмын барилганууда холбоотой научна шэнжэлэлгэнүүдэй талаар 1951 ондо хараалагдаһан программа гүйсэд дүүргэгдээ.

Депутат Амбарцумян болбол Ереванска гүрэнэй университедтэ ажаралаа багаар табидаг байһанайнь түлөө дээдэ һуралсалай Министерствые шүүмжэлнэ. Университедэй шэнэ байшангай проект бэлэдхэгдэнхэй, гэбэшье Министерство тэрээнэй барилгые эхилнэгүй.

Депутат **Я. П. Остров** (Латвийска ССР) республика дотор болоһон туйлай ехэ хубилалтануд тухай хөөрэнэ. Буржуазна баруун оронуудые хүдөө ажахыһаа гараһан зүйлнүүдээр хангагша байһан Латви болбол советскэ засагай жэлнүүдэй туршада ехээр хүгжэһэн промышленностьтай, түрүү хүдөө ажахытай республика болон хубилаа. Металл үйлэдбэрилгэ, машина бүтээлгэ ба прибор бүтээлгэ гэхэ зэргын ажахын һалбаринуудай удельнэ хэмжээн 1950 ондо республиканска промышленностиин 40 шахуу процентые эзэлжэ байгаа, буржуазна Латвида — ородоо 9 процентыень эзэлдэг байһан юм.

Хүдөө ажахыда мүн лэ ехэ хубилалтануд болоо. Таряашадай 98 процентнь колхозуудта нэгэдэһэн байна. Һүүлэй үедэ хүдөө ажахын артельнүүдэй олзо доход хоёр дахинаар ургаа. Мүнөө үедэ һургуулинуудта, техникумуудтэ, ремесленнэ училищинуудта буржуазна байгуулалтын үеынхидэ орходоо дүшэн процент олон үхибүүд һурана. 6 жэлэй турша дотор 70 миллион номууд хэблэгдэн гараа, энэ хадаа буржуазна Латвида гушан жэлэй турша соо гаргагдаһантай адли болоно.

Латышска арадай ажабайдалда болоһон туйлай ехэ хубилалтануд хадаа советскэ правительствын, большевистскэ партиин ба нүхэр Сталинай үдэр бүриин туһаламжын ашаар болоһон байна. Нэрьемэ альгаташалга доро депутат Остров ахадүүгэй туһаламжа үзүүлһэнэйнь түлөө агууехэ ород арадта баясхалан хүргөөд, нүхэр Сталинай хүндэлэлдэ, СССР-эй арадуудай хани барисаанай хүндэлэлдэ юрөөл табина.

Депутат **К. К. Николаев** (Свердловскэ область) областиин ажалшадай бүхы советскэ арадтай хамта коммунизмын агууехэ сталинска барилганууда хабаадажа байһан тухайнь хэлэнэ. Уралайхид болбол алхалдаг асари ехэ экскаваторнуудые, үлэмжэ ехэ хүсэтэй насосуудые ба электродвигательнүүдые шэнэ барилганууда эльгээнэ. Культурна ба ажаһуудалай барилганууд туйлай үргэнөөр хэгдэнэ. Гансахан һүүлэй табанжэлэй туршада область дотор хэдэн зуугаад шэнэ һургуулинууд, культурын олон ордонгууд, библиотекэнүүд нээгдэһэн, хэдэн мянган квадратна метр ажаһуудалай талмайнууд баригдаһан байна.

Воронежско областиин ажалшадай амжалтануд тухай депутат **М. Ф. Тимашова** дэлгэрэнгыгээр хэлээ. Эндэ бүхы предприятинуудые һэргэн бодхоогдохоһоо гадна, шэнэ заводууд, ажаһуудалай гэрнүүд, һургуулинууд, клубууд олоороо баригдаа. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд тарилгын талмайнуудые үргэдхэһэн, шэниисэ ба сахарна свёкло мэтын үиэтэ культурануудай тарилгые ехэдхэһэн байна. Газар элдүүрилгын культура ургаа, ажалай эмхидхэлгэ һайжараа.

Депутат Тимашова болбол область дотор шэнэ һургуулинуудые бариха тушаа РСФСР-эй гэгээрэлэй Министерство зохихо анхарал оролдолго гарганагүй, тиихэдэ СССР-эй ба РСФСР-эй элүүрые хамгаалгын министерствонүүд элүүрые хамгаалгые эмхидхэхэ хэрэгтэ зохихо туһаламжа үзүүлнэгүй гэжэ хэлэнэ.

Түгэсхэлдөө депутат Тимашова 1952 оной бюджедые баталха гэһэн дурадхал оруулна.

Энээгээр, Союзай Советэй заседани хаагдана.

(ТАСС).

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

Союзай Советэй 1952 оной мартын 8-най заседани тухай

Союзай Советэй гурбадахи заседани мартын 8-най үглөөнэй 10 часта, Кремльдэ, Кремлевско Ехэ Ордон соо болоо.

Союзай Советэй түрүүлэгшэ депутат **М. А. Яснов** түрүүлэгшээр һууба.

Союзай Советэй заседани дээрэ СССР-эй 1952 оной Гүрэнэй бюджет тухай ба СССР-эй 1950 оной Гүрэнэй бюджедые гүйсэдхэлгэ тухай элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ үргэлжэлөө.

Депутат **М. Ю. Шумаускас** (Литовско ССР, Алитусска округ), депутат **С. Бабаев** (Туркменскэ ССР, Ташаузска округ), депутат **А. Суеркулов** (Киргизскэ ССР, Тянь-Шаньска округ), депутат **А. Б. Аристов** (Красноярска хизаар, Минусинска округ), депутат **А. Алимов** (Узбекскэ ССР, Маркандска хүдөөгэй округ), депутат **П. А. Кокорев** (Мордовско АССР, Краснослободско округ), нүхэр **В. Г. Жаворонков** (СССР-эй худалдаа наймаанай Министр), депутат **А. Н. Егоров** (Брянска область, Брянска округ) гэгшэд үгэ хэлээ.

Тэрэнэй һүүлээр Союзай Совет СССР-эй 1952 оной Гүрэнэй бюджет тухай ба СССР-эй 1950 оной Гүрэнэй бюджедые гүйсэдхэлгэ тухай элидхэл тушаа үгэ хэлэлгые зогсоохо тухай шиидхэбэри абаһан, СССР-эй финансныуудай Министр нүхэр **А. Г. Зверевэй** түгэсхэлэй үгэ соносоһон байна.

Депутат **Л. Р. Коринецын** дурадхалаар Союзай Совет бюджедые баталалгын нимэ гурим баталан абаа гэбэл: СССР-эй 1952 оной Гүрэнэй бюджедые доходуудай ба гаргашануудай бүлэг бүлэгөөр, Союзна бюджедые—доходуудай ба гаргашануудай ниитэ дүнгүүдээр голосовалха, СССР-эй 1952 оной Гүрэнэй бюджет тухай Хуулиин проектые статья статьягаар голосовалха.

Союзай Совет СССР-эй 1952 оной Гүрэнэй бюджедые ба СССР-эй 1950 оной Гүрэнэй бюджедые гүйсэдхэлгэ тухай тоосоо нэгэн һаналаар баталаа. «СССР-эй 1952 оной Гүрэнэй бюджет тухай Хуулиин» түрүүн статья статьягаараа, удаань бүхы дээрээ нэгэн һаналаар баталагдана.

Тэрэнэй һүүлээр Союзай Совет зүблэхэ зүйлэйнгөө удаадахи асуудалда—СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указуудые баталалгада эхилжэ ороно.

Энэ асуудалаар СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй секретарь **А. Ф. Горкин** элидхэл хэбэ.

Союзай Совет болбол «Таджикска ССР-эй Сталинабадска областиие болоулха тухай», «Грузинска ССР-эй составта Тбилисскэ ба Кутаисска областнуудые байгуулха тухай», «СССР-эй городской барилгын Министерствые болоулха тухай», «Гүрэнэй эдеэ хоолой ба материальна резервнүүдэй Министерствые болоулха тухай», «Эдеэ хоолой ба промышленна эд бараагаар хангаха талаар СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Гүрэнэй Комитедые байгуулха тухай» СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указуудые баталха тухай Хуулиие нэгэн һаналаар батална.

Абтаһан хуулиин үндэһөөр СССР-эй Конституциин 25, 27, 70, 77-дохи статьянуудта зохихо хубилалтануд ба нэмэлтэнүүд оруулагдана.

Удаань Союзай Совет:

СССР-эй электропромышленностиин Министрээр—Дмитрий Васильевич **Ефремовые;**

СССР-эй эдеэ хоолой промышленностиин Министрээр — Иван Кузьмич **Сиволапые;**

СССР-эй Уһан-Сэрэгэй Министрээр—Николай Герасимович **Кузнецовые;**

СССР-эй гадаадын худалдаа наймаанай Министрээр — Павел Николаевич **Кумыкиниие;**

СССР-эй хүдөө ажахын машина бүтээлгын промышленностиин Министрээр —Сергей Александрович **Степановые;**

СССР-эй Министрнүүдэй Советэй дэргэдэ искусствонуудай хэрэгые эрхилхэ Комитедэй Түрүүлэгшээр—Николай Николаевич **Беспаловые;**

Эдеэ хоолой ба промышленна эд бараатаар хангаха талаар СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Гүрэнэй Комитедэй Түрүүлэгшээр—Дмитрий Васильевич **Павловые** баталха тухай СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указуудые нэгэн һаналаар батална.

Удаань Союзай Совет «Хүдөө ажахын налог тухай Хуулиие зарим тэды хубилгаха тухай» СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указые баталаа.

Энээгээр, Союзай Советэй заседани хаагдана.

Национальностьнуудай Советэй 1952 оной мартын 8-най заседани тухай

Национальностьнуудай Советэй гурбадахи заседани мартын 8-най үдэшын 6 часта, Кремльдэ, Кремлевско Ехэ Ордон соо болоо.

Национальностьнуудай Советэй Түрүүлэгшэ депутат **Ж. Шаяхметов** түрүүлэгшээр һууба.

Национальностьнуудай Советэй заседани дээрэ СССР-эй 1952 оной Гүрэнэй бюджет тухай ба СССР-эй 1950 оной Гүрэнэй бюджедые гүйсэдхэлгэ тухай элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ үргэлжэлөө.

Депутат **В. Г. Цховребашвили** (Грузинска ССР, Хашурска округ), нүхэр **И. А. Бенедиктов** (СССР-эй хүдөө ажахын Министр), депутат **Н. Додхудоев** (Горно-Бадахшанска автономно область, Муртабска округ), депутат **М. М. Алиев** (Азербайджанска ССР, Лачинска округ), депутат **В. В. Кузнецов** (РСФСР, Сталинградска округ), депутат **Ф. З. Загафуранов** (Башкирска АССР, Белорецкэ округ), нүхэр **С. М. Тихомиров** (СССР-эй химическэ промышленностиин Министр), депутат **В. А. Протодьяконов** (Якутска АССР, Булуйска округ) гэгшэд үгэ хэлээ.

Тэрэнэй һүүлээр Национальностьнуудай Совет СССР-эй 1952 оной Гүрэнэй бюджет тухай ба СССР-эй 1950 оной Гүрэнэй бюджедые гүйсэдхэлгэ тухай элидхэл тушаа үгэ хэлэлгые зогсоохо тухай шиидхэбэри абаһан, СССР-эй финансныуудай Министр нүхэр **А. Г. Зверевэй** түгэсхэлэй үгэ соносоһон байна.

Депутат **И. С. Хохловой** дурадхалаар Национальностьнуудай Совет бюджедые баталалгын нимэ гурим баталан абаа гэбэл: СССР-эй 1952 оной Гүрэнэй бюджедые доходуудай ба гаргашануудай бүлэг бүлэгөөр, Союзна бюджедые—доходуудай ба гаргашануудай ниитэ дүнгүүдээр голосовалха, СССР-эй 1952 оной Гүрэнэй бюджет тухай Хуулиин проектые статья статьягаар голосовалха.

Национальностьнуудай Совет СССР-эй 1952 оной Гүрэнэй бюджедые ба СССР-эй 1950 оной Гүрэнэй бюджедые гүйсэдхэлгэ тухай тоосоо нэгэн һаналаар баталаа. «СССР-эй 1952 оной Гүрэнэй бюджет тухай Хуулиин» түрүүн статья статьягаараа, удаань бүхы дээрээ нэгэн һаналаар баталагдана.

Тэрэнэй һүүлээр Национальностьнуудай Совет зүблэхэ зүйлэйнгөө удаадахи асуудалда—СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указуудые баталалгада эхилжэ ороно.

Энэ асуудалаар СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй секретарь **А. Ф. Горкин** элидхэл хэбэ.

Национальностьнуудай Советэй болбол «Таджикска ССР-эй Сталинабадска областиие болоулха тухай», «Грузинска ССР-эй составта Тбилисскэ ба Кутаисска областнуудые байгуулха тухай», «СССР-эй городской барилгын Министерствые болоулха тухай», «Гүрэнэй эдеэ хоолой ба материальна резервнүүдэй Министерствые болоулха тухай», «Эдеэ хоолой ба промышленна эд бараагаар хангаха талаар СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Гүрэнэй Комитедые байгуулха тухай» СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указуудые баталха тухай Хуулиие нэгэн һаналаар батална.

Абаһан хуулиин үндэһөөр СССР-эй Конституциин 25, 27, 70, 77-дохи статьянуудта зохихо хубилалтануд ба нэмэлтэнүүд оруулагдана.

Удаань Национальностьнуудай Совет:

СССР-эй электропромышленностиин Министрээр—Дмитрий Васильевич **Ефремовые;**

СССР-эй эдеэ хоолой промышленностиин Министрээр— Иван Кузьмич **Сиволапые;**

СССР-эй Уһан-Сэрэгэй Министрээр—Николай Герасимович **Кузнецовые;**

СССР-эй гадаадын худалдаа наймаанай Министрээр—Павел Николаевич **Кумыкиниие;**

СССР-эй хүдөө ажахын машина бүтээлгын промышленностиин Министрээр — Сергей Александрович **Степановые;**

СССР-эй Министрнүүдэй Советэй дэргэдэ искусствонуудай хэрэгые эрхилхэ Комитедэй Түрүүлэгшээр—Николай Николаевич **Беспаловые;**

Эдеэ хоолой ба промышленна эд бараагаар хангаха талаар СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Гүрэнэй Комитедэй Түрүүлэгшээр—Дмитрий Васильевич **Павловые** баталха тухай СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указуудые нэгэн һаналаар баталаа.

Удаань Национальностьнуудай Совет «Хүдөө ажахын налог тухай Хуулиие зарим тэды хубилгаха тухай» СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указые баталаа.

Энээгээр, Национальностьнуудай Советэй заседани хаагдана.

Национальностьнуудай Советтэ

СССР-эй 1952 оной Гүрэнэй бюджет тухай ба СССР-эй 1950 оной Гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай үгэ хэлэлгэ

Депутат Б. Л. Лобсановай хэлэһэн үгэ

(Һунгуулинын Баргажанай округ, Бурят-Монголой АССР)

Нүхэд депутадууд! СССР-эй Верховно Советэй үзэмжэдэ ба баталамжада табигдаһан, СССР-эй 1952 оной Гүрэнэй бюджедэй проект хадаа манай советскэ Эхэ ороной хүсэ шадалые улам бэхижүүлхын түлөө тэмсэн советскэ арадай туйлаһан бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалтануудые, Советскэ Союзай ажалшадай материальна ажана тэнцэлэн байдалай ба культурна хэмжээнэй саашадаа дээшэлэлгэ тухайда большевистскэ партиин, Советскэ Правительствын, манай хүндэтэ нүхэр Сталинай саг үргэлжын анхарал оролдолгые эли тодоор харуулна.

Дайнай хойто тээ СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэбые, тэрэшэлэн 1951 оной арадай ажахын түсэбые амжалтатайгаар гүйсэдхэн, советскэ арад болбол коммунизм тээшэ найдамтайгаар дабшана, манай ороной экономико ба культурые улам хүгжөөхэ ябадалда бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн жагсаана, коммунизмын агууехэ барилганууды — асари ехэ электростанцинуудые, уһалалгын ба суднаар ябаха канальнуудые барижа байна.

Эдэ бүгэдэ хадаа капиталистическэ экономикоһоо ондоогоор, кризисүүд ба үйлэдбэриин анархиие үзэлгүйгөөр, гүрэнэй түсэбэй ёһоор хүгжэдэг манай советскэ экономикын угаа ехэ арга боломжонуудай гэршэ, манай ороной общественнэ ба гүрэнэй байгуулалтын хүсэнэй, бата бэхиин гэршэ, капиталистическэ системэһээ ажахын социалистическэ системын булюу һайн байһанай гэршэ мүн.

Национальна асуудалые зүбөөр шиидхэлгэ, бүхы шалгалтануудые, тэрэ тоодо Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн мэгын нимэ хүндэ шалгалтые, нэрэтэй түрэтэйгөөр дабаха олонациональна гүрэн байгуулһан ба бэхижүүлһэн ушар хадаа манай партиин ба гүрэнэй тон ехэ туйлалта мүн. СССР-эй бүхы һаламжаар Бурят-Монголнай Советскэ засагай жэлнүүдтэ түрүү советскэ социалистическэ республика болоо. Республика дотор үнгэтэ металлурги, нүүрһэнэй, машина бүтээлгын, ой модоной, текстильнэ, барилгын материалнуудай, эдеэ хоолой гэхэ мэтэ промышленностиин шухала һалбаринууд шэнээр байгуулагдаа. Байкалда загаһа бариха ба буйлуулха предприятинууд байгуулагдаад, хүдэлмэрилжэ байна. Үнэтэ арһатай ангуудаар, тэрэ тоодо Баргажанай булганууда элбэг республикын хойто аймагуудта ангай олзобори научна ёһоор эмхидхэгдэнхэй, жэл бүри хэдэн миллион түхэригэй ангай арһа гүрэндөө үгэнэ.

Энээнһээ дутуугүй гайхамшаг хубилалтануд хүдөө ажахыдашье болоо. Коллективизациин, хүдөө ажахые шэнэ техникээр зэбсэглэлгын ба советскэ агробиологическа наука хэрэглэлгын үндэһөөр, Бурят-Монголой колхозно полинуудай хүдэлмэрилэгшэд газартаряалангай культурые дээшэлүүлхэ, хүдөө ажахын культурануудай шэнэ сортнуудые, тэрэ тоодо сахарай свёкло, наран сэсэг, улһа, урдань Забайкальеын условидо ургуулжа шадагдахагүй гэжэ тоологдодог байһан хэдэн сортын яблока ба бусад культурануудые ургуулха хэрэгтэ гайхамшаг амжалтануудые туйлаа.

Республикын хүдөө ажахын гол һалбари — малажалан тон шэнэ шанартайгаар хубилгагдан хүгжөөгдэжэ байна. Республикын колхозуудаа адуунай фермэнүүдтэй, тэрэшэлэн бүхы түрэлэй элдэб малнуудай ба шубуунай фермэнүүдтэй. Культурна үүлтэрнүүдээр метизаци хэжэ, малай үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар ябуулагдана. Племенной фермэнүүд бии, симментальска малай госплемрассаднигуудта малажалай туршалгын станци байгуулагданхай. Зооветеринарна олон пунктнуудта ба участогуудта колхозно малажалда туһа хүргэнэ.

Бурят-монгол арадай формоороо национальна, удхаараа социалистическэ культура һалбаран бадараа. Манай республика үргэлжэ дээрээ үзэг бэшэг мэдэхэ республика лонхой. Эндэ эхин, доло... ба дунда олон һургуулинуу... гуулагдаад, 100 мянга үлү... нүүд һуража байна. Ре... урда тээ республика дотор... хэдэхэн мянган һурагшадт... баад гаран һургуули бии... юм, тэгэ тэндэ 500 үлүүтэй... дууд, тэдэнь гол түлэбт... шуулай үхибүүд һурадаг... Мүнөө бурят-монгол арад... фавидые үндэһэ болгоһон... шэгтэй болоо, энэ хадаа... ород арадай культурые бу... гол арадай шудалан абаа... хүнгэдхэнэ.

Газетэнүүд ба номууд бу... гол хэлэн дээрэ хэблэгдэ... сын, Энгельсын, Ленин... Сталинай гениальна зохёо... рят-монгол хэлэн дээрэ о... дана. Бурят-монгол зон о... дэлхэйн культурын клас... ород хэлэнһээ ба СССР-эй... дай бусад хэлэнүүдһээ о... һан советскэ уранзохёолш... хёолнуудые өөрынгөө түр... лэн дээрэ үншана. Опера... дэй театр, ород драмын... рят драмын театр, гүрэнэй... монн ба бусад культурна... гаануд манайда бии юм. Р... ба дотор советскэ интел... национальна кадрнууд — ... нүүд, врачууд, багшанар, ... мууд, зоотехнигүүд, уранзо... уранзураашад, артистнуу... гогдоо.

Октябрьска революци... бурядууд хахад нүүдэл... туйлай һалан условидо... байгаа. Хаа хаанагүй дэлг... дэб үбшэнүүд хэдэн зуу... хүнүүдтэ үхэл асардаг б... Медицинскэ туһаламжа г... гаагүй. Бөөнэр ба үзэлш... хүнүүдые гэмтээдэг, эдэд... дые бүри ехээр тараадаг... нөөнэй республикын бүхы... ри дээрэ тэрэ сагта мин... больница ба фельдшер... пунктнуудта бии байгаа. Му... публика доторнай олон... ба медицинскэ дуйда эд...

(Түгэсхэлынь 3-дахи нүү...

туша шүүмжэлэл хэһэн байна. Тэрэ хадаа хуурай штукатурка, шэмэглэлэй трубануд, керамическа плитануд ба барилгын бусад материалнуудай үйлэдбэрилгые Дальна Востогто эмхидхэхэ тухай, мүн тэрэшэлэн проектнэ организацинуудые бэхижүүлхэ тухай асуудал табина.

Армянска ССР-эй науканнуудай Академиин президент депутат **В. А. Амбарцумян** республикын арадай ажахын хүгжэлтэдэ эрдэмтэдэй өөһэдынгөө хубитые оруулжа байһан тухай хэлэнэ. Тэдэнэр хадаа ашатта малтамалтай шэнэ газарнуудые олоһон ба шэнжэлһэн, хүдөө ажахын шэнэ үүлтэрэй малнуудые биин болгоһон байна, минеральна түүхэй эд ашаглаха технологическа шэнэ методүүд шэнжэлэгдэжэ, промышленностьда нэбтэрүүлэгдэжэ байна. Коммунизмын барилганууда холбоотой научна шэнжэлэлгэнүүдэй талаар 1951 ондо хараалагдаһан программа гүйсэд дүүргэгдээ.

Депутат Амбарцумян болбол Ереванска гүрэнэй университедтэ ажаралаа багаар табидаг байһанайнь түлөө дээдэ һуралсалай Министерствые шүүмжэлнэ. Университедэй шэнэ байшангай проект бэлэдхэгдэнхэй, гэбэшье Министерство тэрээнэй барилгые эхилнэгүй.

Депутат **Я. П. Остров** (Латвийска ССР) республика дотор болоһон туйлай ехэ хубилалтануд тухай хөөрэнэ. Буржуазна баруун оронуудые хүдөө ажахыһаа гараһан зүйлнүүдээр хангагша байһан Латви болбол советскэ засагай жэлнүүдэй туршада ехээр хүгжэһэн промышленностьтай, түрүү хүдөө ажахытай республика болон хубилаа. Металл үйлэдбэрилгэ, машина бүтээлгэ ба прибор бүтээлгэ гэхэ зэргын ажахын һалбаринуудай удельнэ хэмжээн 1950 ондо республиканска промышленностиин 40 шахуу процентые эзэлжэ байгаа, буржуазна Латвида — ородоо 9 процентыень эзэлдэг байһан юм.

Хүдөө ажахыда мүн лэ ехэ хубилалтануд болоо. Таряашадай 98 процентнь колхозуудта нэгэдэһэн байна. Һүүлэй үедэ хүдөө ажахын артельнүүдэй олзо доход хоёр дахинаар ургаа. Мүнөө үедэ һургуулинуудта, техникумуудтэ, ремесленнэ училищинуудта буржуазна байгуулалтын үеынхидэ орходоо дүшэн процент олон үхибүүд һурана. 6 жэлэй турша дотор 70 миллион номууд хэблэгдэн гараа, энэ хадаа буржуазна Латвида гушан жэлэй турша соо гаргагдаһантай адли болоно.

Латышска арадай ажабайдалда болоһон туйлай ехэ хубилалтануд хадаа советскэ правительствын, большевистскэ партиин ба нүхэр Сталинай үдэр бүриин туһаламжын ашаар болоһон байна. Нэрьемэ альгаташалга доро депутат Остров ахадүүгэй туһаламжа үзүүлһэнэйнь түлөө агууехэ ород арадта баясхалан хүргөөд, нүхэр Сталинай хүндэлэлдэ, СССР-эй арадуудай хани барисаанай хүндэлэлдэ юрөөл табина.

Депутат **К. К. Николаев** (Свердловскэ область) областиин ажалшадай бүхы советскэ арадтай хамта коммунизмын агууехэ сталинска барилганууда хабаадажа байһан тухайнь хэлэнэ. Уралайхид болбол алхалдаг асари ехэ экскаваторнуудые, үлэмжэ ехэ хүсэтэй насосуудые ба электродвигательнүүдые шэнэ барилганууда эльгээнэ. Культурна ба ажаһуудалай барилганууд туйлай үргэнөөр хэгдэнэ. Гансахан һүүлэй табанжэлэй туршада область дотор хэдэн зуугаад шэнэ һургуулинууд, культурын олон ордонгууд, библиотекэнүүд нээгдэһэн, хэдэн мянган квадратна метр ажаһуудалай талмайнууд баригдаһан байна.

Воронежско областиин ажалшадай амжалтануд тухай депутат **М. Ф. Тимашова** дэлгэрэнгыгээр хэлээ. Эндэ бүхы предприятинуудые һэргэн бодхоогдохоһоо гадна, шэнэ заводууд, ажаһуудалай гэрнүүд, һургуулинууд, клубууд олоороо баригдаа. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд тарилгын талмайнуудые үргэдхэһэн, шэниисэ ба сахарна свёкло мэтын үиэтэ культурануудай тарилгые ехэдхэһэн байна. Газар элдүүрилгын культура ургаа, ажалай эмхидхэлгэ һайжараа.

Депутат Тимашова болбол область дотор шэнэ һургуулинуудые бариха тушаа РСФСР-эй гэгээрэлэй Министерство зохихо анхарал оролдолго гарганагүй, тиихэдэ СССР-эй ба РСФСР-эй элүүрые хамгаалгын министерствонүүд элүүрые хамгаалгые эмхидхэхэ хэрэгтэ зохихо туһаламжа үзүүлнэгүй гэжэ хэлэнэ.

Түгэсхэлдөө депутат Тимашова 1952 оной бюджедые баталха гэһэн дурадхал оруулна.

Энээгээр, Союзай Советэй заседани хаагдана.

(ТАСС).

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭИ ЗАСЕДАНИНУУД

...ациональностьнуудай Советтэ СССР-эй 1952 оной Гүрэнэй бюджет тухай ба ...СР-эй 1950 оной Гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай үгэ хэлэлгэ

Депутат Б. Л. Лобсановай хэлэһэн үгын түгэсхэл

...лагшэдтэй аргалалгын 600 ...ин зургаанууд хүдэлмэрил... ...торинууд, амаралтын гэр... ...үүгэдэй яслинууд, садууд, ...нуудэй лагерьнууд байгуу... ...хай.

...ал депутадууд! Өөрынгөө Эхэ ... СССР-эй хүсэ шадалые бэ... ...гэжэ нэгэн һаналтайгаар ...эг Бурят-Монголой ажал... ...приятинууд, колхозууд ба ...ууд шэн зориг тойгоор ажал... ...нэр коммунизмын агууехэ ...нуудта улам ехэ хэмжээтэй ...ыгээнэ, ороноо мяхаар, ... хүнгэн ба текстиль... ...ышленностьда хэрэгтэй түү... ...р хангана. 1951 он дотор ...ын колхозууд ба совхо... ...тарла тушааха гүрэнэй түсэ... ...ворһоонь урид дүүргээ. 1951 ...республикын Гүрэнэй бюджет ...уудайнгаа талаар 102,2 про... ...гаргашануудайнгаа талаар ...роцент гүйсэдхэгдөө.

...алтануудай хажуугаар, ма... ...горьтой дутуунууд, илангаяа ...ал хүргөөлгын талаар, ... бии байна. Малай тоо толь... ...шадань олошоруулха ба ...нуудтахи малажалай ашаг шэ... ...шэлүүлхэ ехэ арга боломжо... ...үшөөл дутамагаар ашаглагда... ...республикын советскэ ба хүдөө ...ын органууд һүүлэй жэлнүүдэй ...соо малажал хүтэлбэрилхэ ...ехэ дутуунуудые тохёолдуу... ...малажал эрхилэлгын культу... ...рид дээшэлүүлхэ ба түрүү ме... ...ые нэбтэрүүлхын тула зохихо ...абаагүй, тэжээлнүүдые бэ... ...гэдэ анхарал һуладхаа.

...публикын советскэ ба хүдөө ...ын органууд, тэрэшэлэн бүхы ...ад малажалаа хүргөөхын ...өөө ехэ хүсэлэлгэ гаргажа ... Тон ойрын жэлнүүдтэ Бу... ...монголнай бүри ехээр хүргэ... ...шаг түгэс малажалтай рес... ...а болохонь дамжаггүй.

...эн зуура, арадай ажахын энэ ...а зорилго шиидхэлгэлэ горь... ...уһалажа хэрэгтэй. Энэ хэрэг... ...СССР-эй хүдөө ажахын Ми... ...рство дутамагаар туһална гэ... ...дхэгдэр байна.

...алан, сабшалангай газарые ...ага Забайкальеын условидо ...таряалангые тогтууритайгаар ...ргэдэ имагта ехэ удхашанар... ...Уһалалгын, илангаяа инженер... ...хэлэй, барилганууд манайда ...усөөн байһаар. Уһалалгын ба... ...уудые хэхэ хүдэлмэриин хэм... ...лдээд ехэ болгохо, газарай ...ирие бүри ехээр механизи... ...д тон шухала болонхой. Гэхэ ... манай «Мелиоводстрой» кон... ...механизмуудаар ба түхеэрэл... ...ын дутамаг байна, тэдэнь хү... ...ргэлхэхэ ябадал хангана... ...лын бэлшээринүүдэй нилээд ...ерритори уһаар дутамаг хан... ...гаа шалтагаалан, үнэндөө ...ал, илангаяа хонин ажал хүг... ...рэгтэ ашаглагданагүй. Эдэ ...уудые уһаар элбэгжүүлхын ту... ...хотой ба шахтна гүнзэгы хү... ...ые малтаха шухала, теэд ...хэрэгтэй түхеэрэлгэ манда ...ина.

...ай республикын колхозууд ...ай условидо тааруулагдаһан ...хэлэй залаата ба бобово но... ...ай сортнуудые шэлэн абаха, ...а талаар горьтой бэрхэшээл... ...ушарна, энэ хадаа ногоото ...удтай севооборудуудые эр... ...ургасыень дээшэлүүлхэ ба ...лда тэжээлэй бата бэхи ба... ...гулха ябадалда һаад хэнэ. ...элдэб областьнуудһаа но... ...үрһэ республикадаа жэл бү... ...ргабди, теэд олонхидоо тэдэ... ...уд нютагай условидо мүнөө... ...эд таарахаар бэшэ байна. ...ынымнай нютагай хүрһэнэй... ...ческа условидо таарахаар, ...өө гадна, мүн үрһэнэй үндэр ...үгэхөөр ногоонуудай сорт... ...агротехникые эрхилхэ ба зо... ...эрэгтэ научна туһаламжа ...й байна. Республика дотор ...ан кадрнууд үсөөн ба дүр... ...гатай дээрэһээ, тус зорилгые ...ндихэжэ шадаһагүй.

...ай республикын хээрын саб... ба бэлшээринүүд хадаа мал... ...шэнэ горпищекомбинат ...гада оруулагдаа. Кемби... ...коллективэй гэшүүд түрүү... ...үдэрһөө хойшо эбтэй эе... ...ажаллан, горьтойхон ам... ...удые туйлажа байна. Үнэ... ...ргдошоһон пивын заводой ...о капитальна заһабарилга ...темптэйгээр хэжэ, Советскэ Армнин 34 жэлэй ойн үдэр хүрэтэр ашаглалда оруулаа.

Тус коллективэй гэшүүд энэ жэлэй туршада 300 мянган литр эрхим шанартай пивэ городойнгоо ба аймагайнгаа ажалшадта үгэхын түлөө тэмсэжэ байна.

П. Нархинов.

Тракторна парк заһабарилгаяа Курбын МТС-эй коллектив амжалтатайгаар дүүргээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: МТС-эй эрхим заһабарилагшад (зүүн гарһаа) П. Мурзин, механик В. Кузьмин, монтажник Г. Хорушунов, ахалагша механик Н. Тютрин, механик-хинагша В. Плотников, комплектовщик С. Белых гэгшэд хүдэлмэри туһайгаа зүбшэжэ байна.

Ф. Моренецын фото.

Хабарай тарилгада бэлэдхэл

Үндэр ургасын түлөө тэмсэл

Хабарай полевой хүдэлмэри үдэр бүри ойротожо байна. Кяхтын аймагай Усть-Киранай сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Осеев) хабарай тарилгые саг болзор соонь, һайн шанартайтаар үнгэргэжэ, ерэхэ намар ороohото культурануудай үндэр баян ургаса хуряахын түлөө бэлэдхэлэй хүдэлмэри һайнаар ябуулна. Тарилгада хэрэглэгдэдэг үрһэ хүрэнгэ хүсэд хүрэхэ хэмжээтэйгээр хаагаад, тарилгын кондицида хүргэһэн байха юм. Тэрэшэлэн хүдөө ажахын зэр зэмсэгүүд, хомууд тоногууд һайнаар заһагдаһан ба шэнэлэгдэһэн байна. Гадна, энэ колхоз үшөө 25 шэнэ хомууд худалдажа абаа.

Хүдөө ажахын культурануудай үндэр баян ургаса хуряаха хэрэгтэ үбэлэй агротехническэ хэмжээябуулганууд угаа ехэ удхашанартай гэжэ һайн мэдээд, энэ колхозой правлени тус хүдэлмэри бэелүүлгэдэ ехэхэн анхарал хандуулна. Тарянажалай бригаданууд поли дээрэ саһа тогтоохо түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн ба 5255 центнер наг шэбхэ гаргаһан байна. Гадна, шубуунай аргал ба үнэнэ суглуулха түсэб үлүүлэн дүүргэгдэнхэй. Тэрэшэлэн тус колхоз 5 мянган килограмм минеральна үтэгжүүлгэ худалдажа абаад, станци дээрэһээ зөөжэ байна.

Хабарай тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэриие һайнаар ябуулжа, энэ колхоз аймаг дотороо мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлэнхэй.

Д. Болхоев.

Яахадаа гээгдэнэб

Хэжэнгын аймагай Дунда-Худанай сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр А. Нагаев) тарилгада бэлэдхэлые тон нобшо удаанаар ябуулна. Тус колхоз хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ 1820 центнер һайн шанартай үрһэ бэлэдхэхэ байһан аад, мүнөө миил 740 центнер үрһэ хаагаад байна. Тэрэ тоодо 448 центнер шэниисэ, 55 центнер хара таряа, 100 центнер ячмень, 110 центнер овёс ба 27 центнер гречихэ намар веялкээр сэбэрлэгдэжэ амбаарта хаагдаһаар ойроо хүртөөгүй. Мүн хартаабхын үрһэн гүйсэд хаагдаадүй байха юм. Ороohото культурануудай болон хартаабхын үрһэнэй иимэ ехээр дутуу байбашье, колхозой хүтэлбэрилэгшэд үрһэ хүсэлдүүлэн хаахын түлөө ямаршье хэмжээ абанагүй.

Үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ га бүриһөө оройдоо 2,5—3 центнер таряа хуряадаг байһан ябадалһаа зохихо тобшолол хэжэ, мүнөө жэлдэ ороohото культурануудай үндэр баян ургаса хуряахын тула энэ колхоз агротехническэ хэмжээ-ябуулганууд бүрин бэелүүлхэ зэргэтэй байгаа. Гэбэшье, энэ хүдэлмэри огто ябуулагданагүй. Жэшээлхэдэ, түсэбэй ёһоор тарянай ба огородой полинууд дээрэ 10800 ашаа наг шэбхэ гаргаха, 180 гектар дээрэ саһа тогтоохо, 90 центнер үнэнэ, шубуунай 30 центнер аргал суглуулха байһан аад, мартын 1 болотор миил 170 ашаа наг шэбхэ полидо гаргаһаа ондоо ямаршье хүдэлмэри хээгүй байха юм.

Тиихэдэ хүдөө ажахыг машинанууд огто заһагданагүй. Түсэбэй ёһоор 30 плуг, 3 сеялкэ, 14 борной заһагдаха аад, орхигдошоhой.

Эдэ бүхы дутагдалнуудай шалтагаан юуб гэхэдэ, хабарай тарилгые агротехническэ болзор соо эрхим шанартайгаар үнгэргэхын зорилгоор бэлэдхэлэй хүдэлмэри һайнаар хэхэ гэжэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд ба тарянажалай бригаданууд бригадирнууд Линейцев, Колесников гэгшэд оролдоогүй байна.

Б. Шаралдаев, манай корреспондент.

МОДО БЭЛЭДХЭЛЭЙ СТАХАНОВСКА ҺАРА

Механизмын хүсые дүүрэнээр ашаглаганагүй

ЗАИГРАЕВО. **(Манай тусхай корреспондентһээ).** ВКП(б)-гэй обкомой болон республикын Министрнүүдэй Советэй тогтоолой ёһоор, Хандагатайн леспромхозой коллектив (директорынь нүхэр Ф. Дедюхин, тэрэниие политическэ талаарнь орлогшо нүхэр Л. Хальбаев) үдэр бүри 2800 кубометр модо отолхо, сүүдхэ бүри 3100 кубометр модо шэрэн абаашаха ба 2100 кубометр шэрэхэ ёһотой байгаа. Теэд, энэ даалгабаряа тон хангалтагүйгөөр дүүргэжэ, схэхэн гээгдэлдэ орошоод байна.

Энэ оной мартын 6 хүрэтэр дунда жэшээгээр үдэр бүри 2100 кубометр модо отолһон, 2200 шахуу кубометр шэрэн абаашаһан, тиихэдэ миил 1500—1800 кубометр шэрэһэн байгаа. Модо шэрэлгын темпые эрид хурдадхахын орондо һүүлэй үедэ һуладхажа байна. Жэшээлхэдэ, мартын 6-най үдэр оройдоо 1367 кубометр модо шэрээ.

Иимэ гүнзэгы таһалдалда юундэ орооб гэхэдэ, тус леспромхозой хүтэлбэрилэгшэд хүдэлмэриин ба механизмын хүсые модо бэлэдхэлдэ түсэбэй ёһоор табинагүй. 620 хүнэй орондо мүнөө 500 гаран хүн ажаллажа байна. 55 мори табихын орондо миил 46-е гаргаа. 46 трактораай орондо 23-ые, мүн нүүдэл 19 электростанциин орондо 13—14-ые табяад байна.

Запасной частнуудаар дүүрэн хангагдаагүй, зарим механизаторнуудай машинануудтаа эзэн бэшээр, ехэ һаланаар хандадаг дээрэһээ, үдэр бүри 2—3 трактор эбдэржэ, үнэтэ сагаа дэмы гээнэ. Тус леспромхозой зарим участогууд тиимэ гэшэгүй муугаар хүдэлмэрилнэ. Модо бэлэдхэлэй «Ташаланка» гэжэ участок (начальнигынь нүхэр Павлов) үдэр бүри 700 кубометр модо бэлэдхэхын орондо, 500-һаа дээшэ гарганагүй. Механизмын хүсөөр сүүдхэ бүри 1500 кубометр хүрэтэр модо шэрэхын орондо мүнөө 900—1000 кубометр шэрэнэ. Хэрбээ мартын 5-да 1030 кубометр модо шэрэһэн байбал, үглөөдэрынь оройдоо 982 кубометр шэрэжэ, социалистическэ мүрысөөндэ эгээн һүүлшын һуури эзэлһэн байна.

Тэрэшэлэн «Грязный ключ» гэжэ участок (начальнигынь нүхэр Нанзатов) модо бэлэдхэхэ үдэрэйнгөө даалгабариин хахадые арай гэжэ дүүргэнэ. Иимэ жэшээнүүд бусадшье участогуудта бии. Теэд, энэ байдалые усадхаха хэмжээн оперативнаар абтанагүй.

Тус леспромхозой участогуудта ажаллажа байдаг Хэжэнгын аймагай колхозуудһаа ерэһэн модошод илангаяа муугаар хүдэлмэрилнэ. 49 мянган кубометр модо шэрэхэ байһан аад, мартын 5-най байдалаар тэдэнэр миил 14 мянгые шэрэжэ, модо шэрэхэ сезонно түсэбөө 28,6 процент дүүргээд байна. «Манай ажал», «Зургаанай зам» гэхэ мэтын колхозуудһаа ерэһэн олохон сезоннигууд хэнэйшье зүбшөөлгүйгөөр тэрьедэжэ арилшоо.

Теэд, энээнине мэдэжэ байһан аймагай ба колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ямаршье хэмжээ абанагүй. Аймагай хүтэлбэрилэгшэдһөө байтагай, сомоной Советүүдэй гүйсэдкомуудай, колхозуудай правленинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд эндэ харагданагүй. Колхознигууд-модошодтоо ошожо, оперативна туһаламжа үзүүлхэ тухай партийн обкомой ба БМАССР-эй Министрнүүдэй Советэй заабарине энэ аймагай хүтэлбэрилэгшэд дүүргэнэгүй.

Д. Санжимитыпов.

Эрид хубилалта хэгдээдүй байһаар

Модо бэлэдхэлэй стахановска һарын түрүүшын үдэриүүдэй дүнгүүдые харахада, темпын талаар хубилалта болоогүй. Модо отолхо графигай дүүргэлтэ 53 процентһээ дээшэ гаранагүй. Тиихэдэ модо шэрэн абаашаха ба шэрэхэ сүүдхын графигууд арайхан гэжэ 40—49 процент хүрэтэр дүүргэгдэнэ. Тиин үдэр бүри 11 мянга гаран кубометр модоо графигһаа багаар шэрэгдэнэ.

«Бурмонголлес» трестын олон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд мэдэлдээ байһан механизмын ба хүдэлмэриин хүсые түсэбэй ёһоор модо бэлэдхэлдэ табинагүй. Модо таллуулдаг 143 трактораай орондо мүнөө дээрээ 110 трактор, 458 автомашинын орондо 255 хүдэлмэрилнэ. Мүн мори унаа, кадрова хүдэлмэришэдые модо бэлэдхэлдэ табиха график холо дүүргэгдэнэгүй.

Элбэг олоор үгтэһэн механизмыг хүсые дүүрэнээр ашаглаха хүдэлмэри бүхы леспромхозуудта хангалтагүй зандаа. Модо шэрэлгэ дээрэ тракторнууд түхэреэн сүүдхэ соо табигдаагүй байһаар. Мүн кадрова ба сезонно хэдэн зуугаад хүдэлмэришэд үдэрэйнгөө нормые холо дүүргэнэгүй.

Хандагайн леспромхозой модо таллуулгын 14 тракторнуудай миил хоёрынь, 81 автомашинын 38-ниинь, 530 кадрова хүдэлмэришэдэй 390-ниинь мүнөө модо бэлэдхэлдэ табигдаад байна. Тиимэһээ, тус леспромхоз модо бэлэдхэхэ графигаа оройдоо 50 процент дүүргэнэ.

Гадна, Мухаршэбэрэй, Сэлэнгын, Хориин, илангаяа Хэжэнгын аймагуудай колхозууд модо бэлэдхэлдэ колхознигууд-сезоннигуудые эльгээхэ түсэбөө холо дүүргэнгүй, энэ хүдэлмэридэ схэхэн һаад түбэг татажа байна.

К. Григорьев.

МАЛАЖАЛАЙ ФЕРМЭНҮҮДТЭХИ ПАРТИЙНА ГРУППАНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИ ТУХАЙ

Малажал хадаа Сэлэнгын аймагай хүдөө ажахын гол һалбари юм. Малажал хүргөөхэ хэрэгые саг үргэлжэ хүтэлбэрилжэ, энэ зорилгые шиидхэлгэдэ колхознигуудай эршэ хүсые эмхидхэн элсүүлхэ ябадалһаа нинтыа малажал хүргөөхэ гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтэ дулдыдаха байна.

Нинтын малажал дээрэ хүдэлмэрилдэг колхознигуудай эгээл олонхинь фермэнүүд, гүүртэнүүд ба отарануудта ажаллана. Тиимэһээ тэдэ колхознигуудые партийна нүлөөндөө абаха, малшадай дунда партийно-эмхидхэлэй ба политическэ хүдэлмэри ябуулха зорилго колхозой партийна организаци бүхэнэй урда табигдана. Энэ талаар партийна группанууд ехэ үүргэ дүүргэхэ ёһотой.

Манай аймагай колхозуудай малажал дээрэ 13 партийна группа эмхидхэгдэнхэй.

ВКП(б)-гэй айком хадаа партийна группануудые бэхижүүлхэ, тэдэнэй эмхидхэхы үүргые дээшэлүүлхэ зорилгоор хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулгануудые харааһан байна. Партийна группануудта ямар хүдэлмэри хэгдэхэ байһан тухайда партгруппоргнуудта заабари үгтөө. Малажалай фермэнүүдтэхи партийна группануудай хүдэлмэри тухай «Бурят-Монгольская правда» газетын түрүү бэшэг колхозуудай партийна эхин организацинуудта зүбшэн хэлсэгдэһэн байха юм.

Партгруппоргнуудай тоосоон партийн айкомой бюрогой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэдэг боложо байна. Молотовой нэрэмжэтэ колхозой малажалай фермын партгруппорг нүхэр Будадармаевай тоосоон ВКП(б)-гэй айкомой бюрогой заседани дээрэ һаяшаг табигдаһан байгаа. Тус колхозой ОТФ дээрэ энэ партийна группа нёдондо намар эмхидхэгдэһэн юм. Тэрэ сагһаа хойшо тус партийна группа хонишодой дунда эмхидхэлэй ба политическэ нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулһан байна. Үбһэ тэжээл шэрэхэ, тэрэниие зүбөөр гаргашалха, хонидые саг соонь эдеэлүүлхэ, уһалха хүдэлмэриие тэрэ хододоо нарин нигтаар хинадаг байха юм. Партгруппорг нүхэр Будадармаев хонишодой дунда газетэ уншалга, хөөрэлдөө үнгэргэдэг. Гэхэ зуура, партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэри эндэ үшөө һудаар табигданхай, партийна суглаанууд үсөөн үнгэргэгдэнэ, коммунистнуудынь эдэбхи багатайгаар хүдэлмэрилнэ гэжэ ВКП(б)-гэй айкомой бюро тэмдэглэдэһэн байна.

Маленковой нэрэмжэтэ колхозой ОТФ дээрэ эмхидхэгдэһэн, нүхэр Дансоруновай хүтэлбэрилдэг партийна группа мүн лэ муу бэшээр хүдэлмэрилнэ. Тус партгруппа 4 коммунистнуудһаа бүридэнэ. Тэрэ хадаа малшадай дунда агитационно-ниитын хүдэлмэри ябуулна, социалистическэ мүрысөө хүтэлбэрилнэ. Партгруппынь коммунистнуудай суглаан үнгэргэгдэжэ, тэндэ партийна хүдэлмэриин ба ажахын асуудалнууд ходоодоо табигдадаг юм. Һүүлэй хоёр һарын туршада тэндэ партийна суглаан 3 удаа үнгэргэгдөө.

Эрхим ажалай жэшээ харуулдаг хонишод тус фермэдэ олон юм. Жэшээлхэдэ, отарые даагша Бутыдпу Биликтуева даадаг 495 эхэ хонидһоо үнгэрэгшэ жэлдэ 526 хурьга абаһан байна. Түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэнэйнгөө түлөө нүхэр Биликтуева 2 толгой хони ба 7 хурьга энэ жэлдэ нэмэлтэ түлбэридэ абаа. Мүнөө 200 шахуу хони түрүүлээд, түлнүүдыень нэгэшье гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байна.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хониной-товарна фермэ дээрэ эмхилхэгдэһэн партийно-комсомольско группые нүхэр Ц. Раднаева хүтэлбэрилнэ. Тус группын коммунистнууд комсомолецуудтайгаа хамта фермэ дээрээ улаан булан түхеэрһэн байна. Эндэ газетэ уншалга ба агитаторнуудай хөөрэлдөөнүүд, лекци ба элидхэлнүүд ходоодоо болоожо байдаг. Партгруппын үүсхэлээр малшадай зоотехническэ һуралсал эмхидхэгдэнхэй.

Тус партийна группа өөрынгөө участогай бүхы ажабайдалда саг үргэлжэ нүлөө үзүүлхын түлөө оролдоно. Зарим отарануудта гүйсэд хүрэхэ тэжээл саг соогоо зөөжэ асарагданагүй гэжэ партгруппорг нүхэр Раднаевада мэдээжэ. Тэрэ хадаа партгруппынгаа суглаа дары зарлажа, тус асуудал табиһан байна. Тингэжэ хонидтоо гүйсэд хүрэхэ тэжээл отарануудтаа зөөжэ асарха хэрэгтэ эндэ байһан колхознигуудые бултыень хабаадуулба.

Тус партийно-комсомольско группа хадаа малай үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэжэ, түл түрэсыень нэгэшье хоролтогүйгөөр абахын, хони үсхэбэрилхэ түсэбөө дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө үүсхэбэ. Партгруппорг нүхэр Раднаева дааһан 572 эхэ хонидһоо 1952 ондо 629 толгой хурьгадые абаха, нарин ноohотой хонин бүхэнһөө 4 килограмм 800 грамм, нарибтар ноohотой хонин бүриһөө 4 килограмм, шэрүүбтэр ноohотой хонин бүхэнһөө 3 килограмм 400 грамм ноohо хайшалжа абаха гэһэн уялга абанхай. Тус отарынхид хонидоо эрхимэ-эр ондо оруулжа, хони үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые үлүүлэн дүүргэхын түлөө мүнөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлнэ.

Гэхэ зуура, зарим партийна группанууд һуулаар хүдэлмэрилнэ. Жэшээлхэдэ, «Коммунизм», «Социализм», Калининай нэрэмжэтэ колхозуудай партийна организацинууд хадаа партгруппануудаа ёһотойгоор хүтэлбэрилдэггүй, тэдэнэй үүргые дээшэлүүлхын түлөө шууд ороддоггүй байха юм. Тиимэһээ тус партгруппанууд эмхидхэлэй талаар һула, ажахын шухала зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ партийна нүлөө гүйсэд үзүүлжэ шадаггүй байна.

Партийна группануудай хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха зорилгоор ВКП(б)-гэй айком болбол партгруппоргнуудай семинар һаяшагаар үнгэргэхэ гэжэ харааһба. Энэ хадаа малажал дээрэ эмхидхэгдэһэн партийна группануудай хүдэлмэриие согсолхо арга боломжо партийн айкомдо олгохо байна.

Партийна группануудые улам бэхижүүлхэ, тэдэнэй эмхидхэхы үүргые саашадань дээшэлүүлхэ гэхэ партийна организацинуудай шухала зорилго мүн.

В. Гумпылов,
ВКП(б)-гэй Сэлэнгын айкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша.

Үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлмэрилнэ

Харюусалгагүйгөөр бэшэгдэһэн рецензи тухай

П. Василенкын «Звездочка» гэжэ повестиие бурят-монгол хэлэн дээрэ оршуулһан оршуулга тухайда «Бурят-Монголой комсомолец» газетын февралиин 21-эй номерто Д. Хилтухинай рецензи толилогдонхой. Энэ рецензи тухай хуряангыгаар тэмдэглэхэ шухала байна.

Манайда ямаршье рецензи хадаа зохёол бүхэнэй (тэрэ тоодо мүн оршуулгын) авторта туһалха, тэрэнэй дутуунуудые зүбөөр элишэлхэ, тэрээндэ нүхэрэй зүбшэл үгэхэ гэһэн зорилготой байһаниинь мэдээжэ. Энэ талаар хаража үзэбэл, Д. Хилтухин тус оршуулгын үнэхөөр дутуу зүйлнүүдые зүбөөр тодорхойлжо, оршуулагшада творческо туһа хүргэхэ гэһэн зорилго урдаа огто табяагүй байна гэжэ хэлэхэдэ алдуу болохогүй.

Д. Хилтухин нюдэндэнь торсолдоһон хоёр-гурбан мэдүүлэлнүүдые номой эндэ тэндэһээнь һоёдожо абаһан бэеэрээ, тэдэ мэдүүлэлнүүдэй буруугаар оршуулагдаһые «баримталхын» тулада ород хэлэн дээрэ гэтэргэнь построчноор оршуулна. Шимэ арга методээр решензи бэшэгэ гээшэ большевистскэ хэблэлэй заншалда огто таарахагүй байна.

Дүрсэгдэгшэ повестиин оршуулгада дутагдалнууд байхагүй гэжэ хэлэхээ һанана бэшэбди. Зүгөөр, тэрэнэй дутуу дунда ба алдуу эндүүтэй зүйлнүүдые үнэн зүбөөр элирүүлжэ, оршуулагшада ба уншагшадта туһа болохоор шүүмжэлхэ шухала байгаа.

Д. Хилтухинай эндүүе элишэлхын тулада тэрэнэй харуулһан жэшээнүүд дээрэ тогтое.

«...Дом был как дом: деревянный, с окном, с дверью, с крышей и даже с трубой» гэжэ мэдүүлэлые буруугаар оршуулаа гэжэ рецензиин автор оршуулагшые зэмэлнэ. Теэд, оршуулгын улхые заатагүй буруу болгохо гэһэн бэеэрээ, Д. Хилтухин гэдэргэнь ород хэлэн дээрэ тад буруугаар оршуулна.

Оршуулагдаһан текстынь абаад харая:

«...Тэрэ гэрынь: модоор барилһан, сонхотой, үүдэтэй, оройтой аад, үшөө хоолойтой —үнэхөөр гэр шэнги». Энэ оршуулгын үнэхөөр дутагдалые зүбөөр элирүүлхын орондо, Д. Хилтухин бурят хэлээ һайнаар мэдэхэгүй байһанаа гэршэлжэ, шургөөхэгүй юумые шүргөөнэ. Жэшээнь, рецензиин автор «хоолой» (труба) гэжэ үгые яахадаа худалаар гэдэргэнь оршуулжа, «горло» болгоноб? «Трубае» хоолой гэжэ нэрлэдэг ушар бии бшуу. Заводой трубануудые харамсаараа: «тээ тэрэ заводой хоолойнууд өдөө ёдойлгожо байна» гэжэ хүнүүд хүрһөөр хэлэдэг. Тиимэ хадань уранзохёол соо «трубае» хоолой гэжэ оршуулхада буруу болохо юумэниинь огто үгы гэжэ һанагдана. «Деревянный дом» гээшые мэдүүлэл соо тааруулхын тулада «модоор барилһан гэр» гэжэ оршуулхада юуниинь буруу болоноб? Энээниие баһа гэдэргэнь оршуулжа: «построен из дерева» болгоно. Харин «построен деревом» гэжэ яажа оршуулаагүй гээшэб.

«В обеденный перерыв ребята сходились у доски показателей...» гэжэ мэдүүлэл: «Обедэй забһар соогуур үхибүүд показательнуудай доскагай хажууда суглараа...» гэжэ оршуулагдаһан байна. Эндэ «сходились» гээшые «суглараа» гэжэ оршуулхада буруу —«собрались» гэһэн удхатай болоно гээд Д. Хилтухин бэшэнэ. Теэд, Д. Ушаковой «Ород хэлэнэй словарь» соо хараа һаа, «сойтись» гэжэ глагол мүн баһа «собраться» гэһэн синонимно удхатай байха юм. Энээниие бурят хэлэн дээрэ ондоогоор юун гэжэ оршуулха байгаа гээшэб?

Тэрэшэлэн «промасленная гимнастерка» гээшые «тоһотой гимнастёрко» гэжэ оршуулхада огто ушар удхагүй болоно гээд хэлэгдэнэ. Эгээ тиигэжэ хэлэхээр бэшэ байна. Юуб гэхэдэ, жэшээнь, «хирэтэй хубсаһан» (грязная одежда) гээд бурят хэлэн дээрэ хэлэгдэдэгшье, бэшэгдэдэгшье байна (К. М. Черемисовэй зохёоһон «Бурят-монгол—ород словарь» соошье хара). Теэд энээниие Д. Хилтухин «олежда с грязью» гэжэ баһа гэдэргэнь оршуулха байгаа гээшэ гү?

Энээн дээрэһээ мэдэхэдэ, Д. Хилтухин оршуулгын шанарые гүнзэгыгөөр, дэлгэрэнгыгээр, уншагшадта аша туһа болохоор тайлбарилхые хүсэнэ бэшэ, харин оршуулгын удхые тад ондоо болгохын тулада ямарханаар гэдэргэнь оршуулхамни ааб гэһэн зорилго урдаа табиһан байха юм. Оршуулагша-формалистые наадалһан нэгэ шог хөөрэлдөөн тухай эндэ хэлэлтэй болоно. «Синица зерно клюет» гээшые «хүхэ буха таряа тоншожо байна» гэжэ оршуулаад, энээниие: «синий пороз хлеб стучит» гэжэ һөөргэнь ород хэлэн дээрэ оршуулһан тухайда анекдот хэлсэдэг ушар бии юм. Д. Хилтухин оршуулга тухайда рецензи эгээл иимэ принципэй ёһоор бэшэдэг болонхой.

Мүн Д. Хилтухинай нээрээшье, худалааршье бэшэхыень ойлгохын аргагүй байха юм. Жэшээнь, тэрэ хадаа рецензиингээ эхиндэ: «Оршуулагша Ц. Цыбиков тус номой удхые бурят-монгол хэлэн дээрэ уншагшадта ойлгуулхын тулада бага бэшэ хүсэ ба **оролдолго гаргаһан байха юм»** гэжэ бэшэһэн аад, харин рецензиингээ эсэстэ: «Оршуулагша болбол тус зохёолой үгэ бүхэниие ёһотой һайнаар ойлгожо абаагүй, нэгэ мэдүүлэлые хэдэн дахин оршуулжа шалгаад, ород хэлэн дээрэ бэшээтэй байһандань шадаал һаа дүтэрхы болгохо гэжэ **оролдоогүй...»** гэжэ тобшолол хэнэ. Энэ хоёр тобшололой алинай нээрээ, алинай худалаар байһаниинь имагтал рецензиин авторта ойлгосотой юм бээ.

Иимэ харюусалгагүйгөөр бэшэгдэһэн рецензиие «Бурят-Монголой комсомолец» газетын редакциин толилһысень гайхамаар байна.

Ц. Цибудеев.

Матиас Ракошиин 60 наһанай ой

БУДАПЕШТ, мартын 8. (ТАСС). Ажалшадай Венгерскэ партиин генеральна секретарь, венгерскэ арадай вождь Матиас Ракошиин түрэһөөр 60 жэлэй ойтой дашарамдуулан, ажалшадай Венгерскэ партиин ЦК-гэй, министрнүүдэй Соведэй ба ажалшадай Венгерскэ партиин Будапештскэ городской комитедэй зарлаһан баярай заседани мүнөөдэр Будапештдэ болоо.

Ажалшадай Венгерскэ партиин Политбюрогой ба секретариадай гэшүүдтэй, венгерскэ правительствын гэшүүдтэй ба олониитын түлөөлэгшэдтэй хамтадаа президиумдэ Матиас Ракошиин ерэхэдэнь, тэрэнэй хүндэлэлдэ зал соо нэрьемэ оваци болобо.

Венгерскэ Арадай Республикын министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ И. Доби суглаа нээжэ, энэ юбилярые амаршалһан ба шэнэ Венгри байгуулгада тэрэнэй туйлаһан угаа ехэ габьнануудые тэмдэглэһэн байна.

Энэ һайндэр агууехэ Сталинда манай инаглан дуралалгые гүнзэгырүүлнэ, тэрэнэй анхарал оролдолгын ашаар нүхэр Ракоши хортистска реакциин түрмэһөө абарагдаһан байгаа гэжэ Доби мэдүүлбэ.

Бүхы зал хүл дээрээ бодожо, агууехэ Сталинай хүндэлэлдэ оваци болоо.

Ажалшадай Венгерскэ партиин Политбюрогой ба секретариадай гэшүүн Эрне Герэ элидхэл хэбэ.

60 наһанайнь ойтой дашарамдуулан, Матиас Ракошиие хүндэлэлгэ хадаа Венгридэ бүгэдэарадай худэлөөн болоо, ажалшад энэ үдэрые ажалай шэнэ амжалтануудаар тэмдэглэнэ гэжэ Герэ мэдүүлбэ.

Хэдэн олон оронуудай коммунистическэ ба худэлмэришэнэй партинуудһаа Ракошиин нэрэ дээрэ абтаһан амаршалгын телеграммануud удаа тээнь соносхогдобо. Матиас Ракошида ВКП(б)-гэй ЦК-гэй эльгээһэн телеграмма соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

АЖАЛШАДАЙ ВЕНГЕРСКЭ ПАРТИИН ГЕНЕРАЛЬНА СЕКРЕТАРЬ НҮХЭР МАТИАС РАКОШИДА

Советскэ Союзай коммунистическэ партиин Центральна Комитет Танай 60 наһанай ойн үдэрөөр, худэлмэришэн ангиин ба таряашадай хэрэгэй түлөө шэн зоригто тэмсэлшэ, ажалшадай Венгерскэ партиин эмхидхэлшэ ба дайшалхы хүтэлбэрилэгшэ, арадуудай хоорондохи эб найрамдалай элитэ ехэ хамгаалагша Таниие халуунаар амаршална.

Венгерскэ арадай аша-туһада хэдэг ажал-ябуулгадаа шэнэ амжалтануудые туйлахыетнай, элүүр мэндэ ябахыетнай Танда хүсэнэбди.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет.

Большевистскэ партиин ба тэрэнэй вождь агууехэ Сталинай, Советокэ Союзай хүндэлэлдэ оваци дахин дахин болоно.

Венгриин худэлмэришэн ангиин үмэнэһөө Венгерскэ Арадай Республикын худэлмэришэдэй ба таряашадай, пионернүүдэй, залуушуулай ба зэбсэгтэ хүсэнүүдэй делегацинууд Матиас Ракошиие амаршалба.

Заседаниин эсэстэ Матиас Ракоши үгэ хэлээ. Ракошиин хэлэһэн үгэ нэрьемэ альгаташалгаар угтагдаа.

Баярай заседаниин һүүлээр ехэ концерт болобо.

БУДАПЕШТ, мартын 8. (ТАСС). Матиас Ракошиин түрэһөөр 60 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Венгерскэ Арадай Республикын министрнүүдэй Совет институдуудай ба университедүүдэй студентнүүдтэ зорюулан, Матиас Ракошиин нэрэмжэтэ 350 стипенди бии болгохо гэжэ тогтообо.

Дунда һургуулинуудай ахалагша хоёр классуудта Матиас Ракошиин нэрэмжэтэ һуралсалай конкурснууд жэл бүри үнгэргэгдэхэ гэжэ тогтоол соонь заагдана.

Матиас Ракошиин 60 наһанай ойтой дашарамдуулан, Венгерскэ Арадай Республикын президиум Матиас Ракошиин нэрэмжэтэ медаль бии болгоо, институдуудай ба университедүүдэй һуралсалай шалгаһан студентнүүд тус медаляар шагнагдаха байна Мышкольцска политехническэ институдай студентнүүдэй ба багшанарай гуйлтаар Венгерскэ Арадай Республикын президиум тус институдта Матиас Ракошиин нэрэ олгобо.

Эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ нэгэдэл туйлаха!

ПАРИЖ, мартын 8. (ТАСС) «Юманите» газетэ Франциин эб найрамдалай национальна Соведэй саг үргэлжын комиссиин коммюнике толилоо, тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Һүүлэй неделинүүд соо, илангаяа Германиие зэбсэглэлгэдэ, хүнүүдые олоор усадхалгын зэбсэг хэрэглэлгэдэ эсэргүү, бүгэдэниитээрээ буу зэбсэг хуряахын түлөө, бүхы оронуудай хоорондо экономическа ба культурна харилсаа һэргээхын түлөө эб найрамдалай тала баригшадай худэлөөгөөр эмхидхэгдэһэн ехэ суглаануудтай дашарамдуулан гүрэнэй, захиргаанай ба шажанай органууд тус суглаануудта эрэгтэй, эмэгтэй французуудые хабаадуулхагүй гэжэ оролдоно. Олон миллион французуудай хабаададаг энэ тэмсэл ба эдэ суглаанууд хадаа эб найрамдал сахиха ябадалда шухала хэрэгтэй национальна нэгэдэл туйлалгада туһалха зорилготой арадай эрмэлзэлгэдэ ба нацын интересүүдтэ харюусана.

Тиимэһээ, энэ гол проблемэ тушаа бутаралга үүдхэхэ гэһэн ямаршье һэдэлгэ Франциин интересүүдтэ, эб найрамдалай бүгэдэниитын хэрэгтэ хоро хүргэхэ байна гэжэ эб найрамдалай национальна Соведэй саг үргэлжын комисси тоолоно.

Энэ агууехэ хэрэгэй түлөө тэмсэлэй эгээн һайн арганнуудые хамтадаа бэдэрхээр хододоо бэлэн байдаг, эб найрамдалай национальна Соведэй саг үргэлжын комисси бүхы хүнүүдые нэгэдэлдэ уряална».

Будапештдэхи уласхоорондын шатарай турнир

БУДАПЕШТ, мартын 8. (ТАСС). Г. Мароциин дурасхаалда зорюулагдаһан уласхоорондын шатарай турнирай дүрбэдэхи тур мүнөөдэр болоо. Ботвинник—Штальберг ба Платц—Геллер гэгшэдэй партинууд хүнүүдэй анхарал ехээр татаба. Түрүүшын партида дэлхэйн чемпион хүндэ байдалда ороһон болошье, тэнсэлгэ туйлажа шадаһан байна.

Советскэ мастер Геллер 33-дахи ябадалдаа Платцые шүүгээ. Тиин 4 турай һүүдээр Геллер 4 очко абаба.

Керес 42-дохи ябадалдаа Пильнигые шүүгээ.

Советскэ залуу мастер Петросян Польшын чемпион Слива гэгшэтэй наадаад, 30-дахи ябадалдаа шүүбэ.

О'Келли Геребен гэгшэд наадаад тэнсэбэ. Бусад партинууд дүүрээгүй.

Мартын 10-да 5-дахи тур болохо байна.

Гитлеровскэ шпион ООН-эй түлөөлэгшын тушаалда

БЕРЛИН, мартын 8. (ТАСС). Ниитэгерманска сүлөөтэ һунгалта хэхэ услови шэнжэлхэ ООН-эй урашгта комиссиин составта Бразилиин, Пакистанай ба Голландиин түлөөлэгшэдтэй хамта, Исландиин түлөөлэгшэ болгогдон Кристиан Альбертсон гэгшэ томилогдонхой гэжэ хэблэл мэдээсэбэ.

Альбертсониие гитлеровецүүдэй түлөөһэтэ агент ба шпион гэжэ элирүүлһэн мэдээсэлые Германска Демократическа Республикын информациин зургаан мартын 6-най бюллетень соогоо толилоо. Альбертсон хадаа исландска газетэнүүдтэ редактор ба главна редактор боложо, өөрынгөө карьерэ эхилээд, эгээн баруунай бүлэг нюурнуудай интересүүдые тус газетэнүүдтэ сахиһаниинь энэ мэдээсэлһээ харагдана. Италида байхадаа фашистнуудта алба хэжэ эхилһэн юм. Италиин фашистска зонхилогшо Муссолини хадаа фашистска ёһю журамые олон жэлэй турша дотор пропагандалһанайнь түлөө Альбертониие итальянска орденоор шагнаһан байгаа.

1935 оной январиин 15-һаа эхилээд гитлеровскэ Германиин бута сохигдохо үдэр хүрэтэр, Альбертсон «университедтэ түсэбтэбэшэ лектор» боложо, Берлиндэ байһан юм. Тэрэнэй энэ тушаалынь юрэ нэрэ тэды байгаа, үнэндөө тус ажал-ябуулгань Данида гитлеровецүүдэй түлөөлэгшэ боложо тэрэнэй хэһэн шпионажые далдалха зорилготой байһан юм.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ гитлеровскэ Германидахи бүхы гадаадын хүнүүдэй баригдаад гү, али нарин шанга хиналтада байхадань, Альбертсон Германяар, мүн хилын саагуур һаадгүйгөөр хэсэдэг байгаа.

Университедтэ «түсэбтэбэшэ лектор» болон худэлмэрилһэнэйнь түлөө Альбертсоной салин хүлһые 1940 оной апрелиин 1-һээ хойшо 50 процентээр, жэл соо 2400 рейхсмаркаһаа 3600 хүрэтэр дээшэлүүлхэ тухай «наукын, хүмүүжүүлгын ба арадай гэгээрэлэй» талаар гитлеровскэ министр Рустын приказай фото-буулгабари ГДР-гэй информациин зургаанай бюллетеньдэ толилогдоо. Гитлеровскэ министрын 1941 оной июлиин 27-ной энэ приказ салин хүлһэ дээшэлүүлхэ тухай Альбертсоной гуйлтада харюу болгон гаргагдаһан байгаа. Альбертсон 1940 оной майн 10-да иимэ гуйлтатайгаар тэрээндэ хандаһан юм.

Немецкэ патриодуудые барижа үгэһэнэйнгөө түлөө ээлжээтэ зууша гитлеровецүүдһээ абаад, «би өөрыгөө хойшодоошье танай мэдэлдэ үгэхэб» гэжэ тэдээндэ Альбертсон 1944 оной майн 8-да бэшэһэн юм.

Информациин зургаанай мэдээсэлэй түгэсхэлдэ иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Тиин, Германидахи демократическа һунгалтые хинагша болгон энэ этэгээдые эльгээхэ һанаатай байна. Энэ хадаа Баруун Берлин руу Рейтерэй урижа ерүүлһэн ба ажал-ябуулгыень Аденауэрэй һайшааһан хүн гээшэ. Трумэнай, Ачесоной ба Эйзенхауэрэй этигэмжэтэ хүнүүд иимээр харагдана. Гэбэшье, договороор хангагдаһан эб найрамдал, национальна хэлсээе, ниитэгерманска һунгалтые ба центральна правительство байгуулхые шухала гэжэ бододог бүхы үнэн бодолто немецүүд гитлеровскэ гэмтэлэй ба демократиин дайсатай туһамаршые хараан намнаха байна».

Трюгве Ли греческэ алууршадые үмэглэгшын үүргэ дүүргэнэ

НЬЮ-ЙОРК, мартын 8. (ТАСС). Алагдаха гэжэ мартын 1-дэ афинска сүүдээр сүүдлэгдэһэн греческэ патриодуудай телеграммануud ООН-эй гэшүүдтэ мүнөө хүрэтэр эльгээгдээгүй байһыень ООН-эй дэргэдэхи журналистнууд гайхана. Эдэ документнүүдые Организациин бүхы гэшүүдтэ тараан эльгээхые гуйһан ООН-эй дэргэдэхи гүрэнүүдэй тусхай түлөөлэгшэдэй бэшэгүүдтэй хамта эдэ телеграммануud Генеральна Ассамблейн түрүүлэгшэ г-н Нервогой ба ООН-эй секретариадай нэрэ дээрэ хүргэгдэһэн байгаа. Энэ баримта хадаа греческэ реакциин гэмтэ хэрэгүүдые дэлхэйн олониитэһээ нюуха гэһэн этэгээдүүдэй һэдэлгэ мүн гэжэ тэдэ журналистнууд тоолоно. Грецидэхи политическэ террорһоо хохидоһон хүнүүдые абарха хэмжээ абаха гуйлтатай эдэ бэшэгүүд Трюгве Лиин хуулибуса ябуулгын үндэһөөр мүнөө хүрэтэр тараагдаагүй гэжэ сэхэ заагдана. Трюгве Ли тэдэ бэшэгүүдые олониитэһээ нюухые һэдэнэ, тусхай документнүүд болгон хэблэлгэ һаатуулхын тула али болохоор оролдоно. 1950 оной февраль—апрель һарануудта Генеральна Ассамблейн г-н Ромулодо эльгээгдэһэн иимэ бэшэгүүд Ассамблейн документнүүд болгогдон хэблэгдэһэн юм гэжэ журналистнууд һануулна. Тиин эдэ бэшэгүүд генеральна секретарьта адресовалагдаагүй гэжэ шалтаад, тэдэниие һаатуулһанай бодото шалтагаалиие нюуха гэһэн Трюгве Лиин һэдэлгэнь хэниишье мэхэлжэ шадахагүй. Үнэндөө Трюгве Ли греческэ алууршадые үмөөрэнэ гээшэ.

Уранһайханай самодеятельностиин аймагай харалга болобо

Кабанскын аймагта уранһайханай самодеятельностиин харалга болобо. Харалгада хамтадаа уранһайханай 14 коллективүүд, 505 хүн хабаадалсаба. 256 номернууд гүйсэдхэгдөө.

Посольско худөөгэй клубай коллектив харалгада бэлэдхэл һайнтай ерэжэ, наада амжалтатайгаар табиба. Коллективэй танцын группа түгэсхэлэй концерт дээрэ ород арадай «Восьмерка» гэжэ танца наадажа, хоорондынь группа колхозно частушкануудые ирагуу һайханаар дуулалдажа, харагшадые ехээр һонирхуулаа. Энэ коллектив нэгэдэхи һуури эзэлжэ, баянаар болон струнна инструментнүүдээр шагнагдаа.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой клубай самодеятельнэ коллектив яһала амжалтатайгаар наадажа гараба. Тус коллективэй дуулаһан «Колхозой трактор» гэжэ арадай дуун, «Егэрүүхэй» гэжэ танца харагшадай зүгһөө халуунаар угтагдаа. Энэ коллектив шадда хүртэжэ, патефон ба шатар абаба.

Колесовско худөөгэй клубай самодеятельнэ коллектив (хүтэлбэрилэгшэнь нүхэр П. Бурлаков) муу бэшэ сэгнэлтэ абаа. Каменка тосхоной барилгашадай клубай уранһайханай коллективэй хореографическа группа белорусска арадай «Лявониха» гэжэ танца шадамараар наадаа.

60 хүнһөө бүридэһэн Кабанскын дунда һургуулиин дуунай хоор (хүтэлбэрилэгшэнь багша нүхэр О. Ханыкина) «Советскэ залуушуулай марш», «Найндэрэй дууе», «Эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй дууе» дуулаа. Ласкинай «Уулзалга» гэжэ зохёолые гэрэй эзэн эхэнэр Г. Клыпина ехэ шадамараар уншажа, республиканска харалгада хабаадалсаха болоо.

И. Баженов.

Нэгэдэхи һуури эзэлээ

ПЕТРОПАВЛОВКА. Уранһайханай самодеятельностиин коллективүүдэй аймагай харалга үнгэргэгдэбэ. Харалгада самодеятельнэ 7 коллектив хабаадалсаа.

«Улаан-Үшөөтэ» колхозой самодеятельнэ коллектив харагшадые ехээр һонирхуулба. Тэдэнэр Н. Балданогой «Хоёр ханинууд» гэжэ пьесэ шадамараар табиба. Гадна, энэ коллективэй программа соонь элдэб янзын номернууд бии Нүхэд С. Пунзынова, А. Яковлева гэгшэд бурят-монгол дуунуудые һайнаар дуулажа, эрхим сэгнэлтэ абаа. Эдэ нүхэд уранһайханай самодеятельностиин республиканска харалгада хабаадалсаха болоо. Тус коллектив аймагай харалгада нэгэдэхи һуури эзэлбэ.

Хоёрдохи һуурида — Петропавловска дунда һургуулиин самодеятельнэ коллектив, гурбадахи һуурида—аймагай культурын байшангай коллектив гараа.

П. Стужин.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУ

АРАДАЙ АРМИИН ГЛ КОМАНДОВАНИИН МЭ

ПХЕНЬЯН, мартын 8. Арадай армиин частьнууд арадай һайндуратанай отр нигта хани харилсаатай дайсанда эсэргүү ха байлдаануудые хэжэ байн Корейскэ Арадай-Демокр Республикын Арадай арми на командованиин мүнөөдэ жуулһан мэдээсэл соо хэл

Мартын 7 ба 8-да дайс тын зарим участогууд д сагын добтолгонуудые Арадай сэрэгүүд дайсана толгонуудые гэдэргэнь сохи саниие хүнэй ба техникын гээлтэ хоролтодо оруулба.

Дайсанай самолёдуудые буудагшад мүнөөдэр дайс самолёт унагаагаа.

ПХЕНЬЯН. мартын 9. Корейскэ Арадай армиин нинүүд Хитадай арадай һ танай частьнуудтай нигта рилсаатай ябажа, түрүүн б зартаа хамгаалгын бай дые хэжэ үргэлжэлөө гэж скэ Арадай-Демократическ ликын Арадай армиин Гл мандовани мүнөөдэр мэдээ

Французска шэн правительствын со

ПАРИЖ, мартын 8. Франс пресс агентствын м нэй ёһоор, Антуан Пиней пр ство бүридүүлжэ, тэрэнэй мүнөөдэр республикын Венсан Ориольдо табиба.

Правительствын составт нюурнууд ороо гэбэл: ми дэй соведэй түрүүлэгшэ б нуудай министр — Антуа («дулдыдангибэшэ»); ми дэй соведэй орлогшо-түрүү Анри Кэй (радикал); дото рэгүүдэй министр Шарль Б дикал); национальна обор нистр Рене Плевен (ЮДС гүүсэлгын демократическа б листическэ союз»); гадаад гүүдэй министр Робер (МРП—«арадай республик дэлөөн») ба бусад болоно.

Франциа правительст кризисые шиидхэлгэ

ПАРИЖ, мартын 8. Французска шэнэ правитель ридүүлхэ эрхэ түлөөлэлгы дыданги бэшэ республикан нейдэ үгэһэн тухай Наш суглаанай шиидхэбэриие п бүхы газетэнүүд шэнжэлнэ.

Пинейдэ эрхэ түлөөлэлгэ түлөө һаналаа мэдүүлһэн 2 тадууд-деголлевецууд голос шиидхэхы үүргэ дүүргэг тэнүүд тэмдэглэнэ.

Деголлевецуудай дэмжэ һаа Пиней конституционно голос абаа гэжэ «Юманите тэмдэглэнэ.

Голосовани тушаа пар депутат-коммунист Мариус гэгшын хэлэһэн үгэ «Юма зетэдэ толилогдоо. Урбагш нэй советник, вишист байн гэгшые министрнүүдэй совет рүүлэгшээр томилолго хад леровскэ булимтарагшадта тэмсэлдэ наһа барахан бүх дэй дурасхаалые доромжло дал мүн гэжэ патриодууд б гүүсэлгын худэлөөндэ хабаа хараха байна гэжэ Патино бэ.

Пинейн табиһан программ тон хархис шэнжэ шанартай нэн түрүүн ажалша олони тересүүдтэ эсэргүү шэглү гэжэ Патино тэмдэглэбэ.

Харюусалгата редакторай
Ц. Б. БУ

Мүнөөдэр театрнуу

«ПРОГРЕСС» кинотеатрта — вальский» гэжэ уранһайхана шэнэ фильм (11, 13, 15, 17, 19 часуудта).

«ЭРДЭМ» кинотеатрта — Маклай» (11 ба 13 часуудта).

БМАССР-эй советскэ ура шодой Союзай правлени

СЭСЭГ

гэжэ инаг басаганайнь эн мартын 10-да наһа барахан шарамдуулан, РСФСР-эй иск нуудай габьяата ажал-яб Намжил Гармаевич Балда бүлынхидтэнь гүнзэгы шанар дүүлнэ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 29. Телефоны редакции: редактора — 23, заместителя редактора — 7.85, отв. секретаря — 3-23. Отделов: партийной жизни, культуры и быта — 4-52, сельскохозяйств и промышленности — 6.84, мест. информации и писем — 6-84. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00431. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10,